Са святам 8 Сакавіка, дарагія жанчыны!

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

НАСТАЎНІЦКАЯ газета

ВЫДАННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 29(5360)
Чацвер, 7 сакавіка 2002 года

Дарагія жанчыны!

Сардэчна віншую вас з надыходзячым святам. У гэтыя веснавыя сакавіцкія дні хочацца пажадаць вам добрага настрою, шчасця, пяшчоты і спагадлівасці ад блізкіх і дарагіх людзей.

Вялікае дзякуй за вашу плённую працу. Вы запальваеце і несяце нязгасны агонь ведаў. Асоба настаўніцы, выхавацеля – гэта талент і мудрасць, прыгажосць і цярпенне. Ад цеплыні вашых сэрцаў, прафесіяналізму залежыць, кім стане ў дарослым самастойным жыцці выхаванец дзіцячага садка, сённяшні школьнік, узмужнелы юнак, які адчыніў дзверы вучылішча, каледжа, універсітэта.

Перакананы, што будучыня краіны ў значнай ступені залежыць ад вас, дарагія настаўніцы. Менавіта вы сваёй няўрымслівасцю, энергічнасцю і адданасцю ў працы ладзіце дабрабыт беларускага народа.

Са святам вас, дарагія жанчыны: з надыходам вясны!

З віншаваннем

Міністр адукацыі Рэспублікі Беларусь П.БРЫГАДЗІН.

Дэпутаты – члены Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічнаму прагрэсу горача і сардэчна віншуюць усіх жанчын – чытачоў "Настаўніцкай газеты", а таксама ўсіх працаўніц на ніве адукацыі з надыходзячым самым прыгожым святам года – Днём жанчын 8 Сакавіка. У гэты прыгожы вясновы дзень выказваем глыбокае і шчырае пачуццё ўдзячнасці за плён вашай стваральнай працы, скіраванай на выхаванне і навучанне падрастаючых пакаленняў, на развіццё і ўдасканаленне адукацыі на Беларусі. Жадаем усім вам добрага здароўя, бадзёрага настрою, шчасця ў жыцці, дабрабыту, новых творчых поспехаў і здабыткаў.

І.КАТЛЯРОЎ, старшыня Камісіі.

Аб узнагароджанні работнікаў сістэмы адукацыі

За шматгадовую добрасумленную працу ў сістэме адукацыі і ў сувязі з Міжнародным жаночым днём аб'явіць падзяку з выдачай аднаразовай грашовай прэміі ў памеры дзвюх мінімальных заработных плат кожнаму наступным работнікам сістэмы адукацыі:

Па Брэсцкай вобласці:

АЛЕКСІНАЙ Людміле Іванаўне – дырэктару Пялішчанскай сярэдняй школы Камянецкага раёна

КЛІМОВІЧ Галіне Антонаўне – майстру вытворчага навучання столінскага прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 164 сельскагаспадарчай вытворчасці

КОЗАК Наталлі Аркадзьеўне – галоўнаму спецыялісту аддзела адукацыі Брэсцкага гарвыканкама

НАЗАРЭВІЧ Галіне Канстанцінаўне – намесніку дырэктара па вучэбнай рабоце сярэдняй школы № 2 Кобрына

НЕСЦЯРОВІЧ Тамары Іосіфаўне – выкладчыку рускай літаратуры Баранавіцкага дзяржаўнага вышэйшага педагагічнага каледжа

САЗОНАВАЙ Ганне Васільеўне – настаўніку матэматыкі сярэдняй школы № 24 Брэста

ФЕЛЬКІНАЙ Вользе Антонаўне – прарэктару па вучэбна-метадычнай рабоце Установы адукацыі "Брэсцкі дзяржаўны універсітэт імя А.С.Пушкіна"

ЯКІМОВІЧ Валянціне Мікалаеўне – загадчыку дашкольнай установы № 4 Драгічына

ЯНУКЕВІЧ Валянціне Уладзіміраўне – настаўніку беларускай мовы і літаратуры ліцэя Баранавічаў

Па Віцебскай вобласці:

АЛЯШКЕВІЧ Людміле Уладзіміраўне – настаўніку пачатковых класаў багушэўскай сярэдняй школы № 1 Сенненскага раёна

БРОЎЧАНКА Таццяне Васільеўне – вядучаму спецыялісту сектара па ахове дзяцінства ўпраўлення адукацыі Віцебскага аблвыканкама, старшыні Віцебскага абласнога аддзялення Беларускага дзіцячага фонду

ГВОЗДЗЕВАЙ Ларысе Уладзіміраўне – дырэктару Талачынскага дома дзіцячай і юнацкай творчасці

ГІНЬКО Вользе Дзмітрыеўне – намесніку дырэктара па выхаваўчай рабоце Празароцкай сярэдняй школы Глыбоцкага раёна

ЖУРАЎСКАЙ Яўгеніі Аркадзьеўне – загадчыку Цэнтра развіцця дзіцяці Наваполацка

КАЗАРНОЎСКАЙ Галіне Васільеўне – дэкану мастацка-тэхналагічнага факультэта Установы адукацыі "Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны універсітэт", кандыдату тэхнічных навук, дацэнту

КАНАРОВІЧ Людміле Аляксееўне – настаўніку хіміі сярэдняй школы № 37 Віцебска

ЛУШАКОВАЙ Марыі Афанасьеўне – майстру вытворчага навучання Аршанскага дзяржаўнага прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 39 перапрацоўчай прамысловасці

ХАЦЬКО Яніне Сігізмундаўне – загадчыку дзіцячага сада № 22 Полацка

Па Гомельскай вобласці:

АНЦІМОНІК Ніне Андрэеўне – настаўніку матэматыкі Чаплінскай сярэдняй школы Лоеўскага раёна

БАРАВОЙ Клаўдзіі Яўгенаўне – сацыяльнаму педагогу сярэдняй школы № 7 Гомеля

ВАМБРЫКАВАЙ Валянціне Мікалаеўне – настаўніку пачатковых класаў сярэдняй школы № 11 Мазыра

ГАРОШКА Зінаідзе Аляксандраўне – настаўніку біялогіі Пакалюбіцкай сярэдняй школы Гомельскага раёна

НІКІЦЕНКА Генрыеце Юр'еўне – педагогу-псіхолагу Кругавец-Калінінскай сярэдняй школы Добрушскага раёна

САМУСЕВАЙ Алене Васільеўне – выхавацелю ясляў-сада № 13 Рагачова

ЧАРАВУХІНАЙ Людміле Георгіеўне – настаўніку-дэфектолагу гомельскай дапаможнай школы № 4

ЧАРНЕЙКА Святлане Канстанцінаўне – выкладчыку гісторыі светлагорскага дзяржаўнага прафесійна-тэхнічнага вучылішча №50 хімікаў.

Па Гродзенскай вобласці:

АБРАМОВІЧ Зоі Антонаўне – выкладчыку хіміі Установы адукацыі "Слонімскае дзяржаўнае прафесійна-тэхнічнае вучылішча № 129 тэкстыльшчыкаў"

АДЭГАВАЙ Але Мікалаеўне – настаўніку хіміі сярэдняй школы №6 Смаргоні

АНІСЬКЕВІЧ Анеце Васільеўне – настаўніку рускай мовы і літаратуры Міжэвіцкай сярэдняй школы Слонімскага раёна

БАБРОЎНІК Ліліі Іванаўне – намесніку начальніка вучэбнага аддзела Установы адукацыі "Гродзенскі дзяржаўны універсітэт імя Янкі Купалы"

ГАНЬКО Тамары Міхайлаўне – настаўніку пачатковых класаў сярэдняй школы № 1 Свіслачы імя К.Каліноўскага

КРУПА Наталлі Фёдараўне – настаўніку рускай мовы і літаратуры Бердаўскай сярэдняй школы Лідскага раёна

ПАЛУЯН Ліліі Хамілаўне – настаўніку хіміі сярэдняй школы № 3 Навагрудка

СВЯРТОК Ірыне Антонаўне – намесніку дырэктара па выхаваўчай рабоце Струбніцкай сярэдняй школы Мастоўскага раёна

ЧАРВЯКОВАЙ Таццяне Андрэеўне – загадчыку аддзела адукацыі адміністрацыі Ленінскага раёна Гродна.

Па Магілёўскай вобласці:

ВАРАБ'ЁВАЙ Ірыне Мікалаеўне – майстру вытворчага навучання магілёўскага прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 18

ІВАНОВАЙ Алене Міхайлаўне – настаўніку рытмікі Мсціслаўскай школы-інтэрната для глухіх дзяцей

ІРТАВАЙ Лідзіі Пракоф'еўне – намесніку дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце Касцюковіцкай школы-інтэрната для дзяцей-сірот

КАСЦЯН Ніне Фёдараўне – дырэктару Бабруйскага вышэйшага прафесійнага вучылішча бытавога абслугоўвання насельніцтва

КОТАВАЙ Ніне Уладзіміраўне – настаўніку геаграфіі магілёўскага абласнога ліцэя № 4

НАЗАРЭНКА Алене Аляксандраўне – загадчыку кафедры тэхналогіі хлебапрадуктаў Установы адукацыі "Магілёўскі дзяржаўны тэхналагічны інстытут"

ПЯТРОВАЙ Надзеі Мікалаеўне – настаўніку біялогіі сярэдняй школы № 2 Горак

САХОНЕНКА Валянціне Іванаўне – настаўніку матэматыкі Верамейскай сярэдняй школы Чэрыкаўскага раёна

ТАТАРАВАЙ Валянціне Міхайлаўне – настаўніку рускай мовы і літаратуры гімназіі № 1 Магілёва

Па гораду Мінску:

БАБІЧ Тамары Міхайлаўне – дырэктару гімназіі-каледжа № 24

БУРДЫКА Тамары Арсенцьеўне – дырэктару сярэдняй школы № 4

ІВАНЮЦЕНКА Ірыне Сцяпанаўне – настаўніку біялогіі сярэдняй школы № 52

КАБАКОВІЧ Алене Іосіфаўне – дырэктару гімназіі № 10

КОХАН Зінаідзе Іванаўне – настаўніку фізікі гімназіі № 14

ПАБАРОЎСКАЙ Святлане Сцяпанаўне – дырэктару сярэдняй школы № 38

ХАХЛОВАЙ Зоі Анатольеўне – спецыялісту аддзела адукацыі адміністрацыі Савецкага раёна Мінска

ШАМКУЦЬ Таццяне Іосіфаўне – выконваючай абавязкі галоўнага бухгалтара Установы адукацыі "Беларускі дзяржаўны тэхналагічны універсітэт".

Па Мінскай вобласці:

АПАНАСЕВІЧ Лідзіі Мікалаеўне – настаўніку фізікі Установы "Сярэдняя агульнаадукацыйная школа мастацтваў" Маладзечна

АСТАШОНАК Таццяне Аляксееўне – галоўнаму інспектару па кадрах упраўлення адукацыі Мінскага аблвыканкама

АФОНСКАЙ Алене Віктараўне – намесніку дырэктара па вучэбна-вытворчай рабоце барысаўскага прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 121 машынабудавання

ГАРДЗЕЙЧЫК Наталлі Віктараўне – арганізатару аддзела адукацыі Клецкага райвыканкама

ДЗЬЯЧЭНКА Любові Юр'еўне – намесніку дырэктара па вучэбна-выхаваўчай рабоце Станькаўскай школы-інтэрната для дзяцей-сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў Дзяржынскага раёна

ЕРМАЛІНСКАЙ Ганне Казіміраўне – загадчыку аддзела адукацыі Салігорскага гарвыканкама

КІЗЕВІЧ Тамары Іванаўне – настаўніку геаграфіі Старасвержанскай сярэдняй школы Стаўбцоўскага раёна

ПАЎКШТА Таццяне Сцяпанаўне – выхавацелю Занарацкага дзіцячага сада Мядзельскага раёна

СВІРЫДАВАЙ Вользе Аркадзьеўне – настаўніку беларускай мовы і літаратуры Ляднянскай сярэдняй школы Слуцкага раёна.

2. Выплату грашовай прэміі правесці ў межах сродкаў, прадугледжаных на прэміраванне работнікаў устаноў.

Міністр П.БРЫГАДЗІН.

Пакліканая

Яна прыгожая. Артыстычная, маладая, энергічная, эрудзіраваная, валявая і мэтаімкнёная... Яшчэ хвілю назад з яе вуснаў сыходзілі груваскія канструкцыі нямецкага сінтаксісу - яна праводзіла свой чарговы, але, як заўсёды, поўны розных педагагічных хітрыкаў, урок нямецкай мовы. А цяпер - угледзьцеся - на краёчках тых самых вуснаў сцішана ўсміхаецца сакавік. Вясна. Свята.

Яна шчаслівая? Пэўна, так.

Заўтра – Свята.

Але паслязаўтра – ізноў будзень. Ізноў школа, урокі, дзеці, нямецкая мова... З балю – ізноў на карабель. У далёкае, цяжкое плаванне...

Як жа часта мы любім паўтараць, асабліва з нагоды святаў, непадлеглыя аспрэчванню метафары, кшталту: "Школа – родны дом", "Кожны ўрок – свята", "Чужыя дзеці – свае дзеці"! Як жа часта й гучна мы гаворым пра пакліканасць настаўніцкай прафесіі і лёсу! І як дзіўна мне было пачуць з першых вуснаў, акурат ад нашай гераіні – настаўніцы нямецкай мовы сталічнай гімназіі № 7 Алены Анатольеўны Мацкевіч, што няма насамрэч аніякае пакліканасці, што ніхто нікога нікуды не кліча, а прыходзяць самі: ты насустрач лёсу, лёс – насустрач табе. Нечакана. Проста так. Раптоўна. "Выпадкова". І калі ўжо сустракаюцца, далей крочаць разам. Бо інакш асобна немагчыма. Бо "ажыццяўляюцца" метафары: школа насамрэч становіцца домам, урокі – святамі, вучні – дзецьмі... Добрымі ці дрэннымі, але – тваімі. Гэтакая вось "пакліканасць" – хутчэй вучняў, тых жывых, канкрэтных і "прыручаных" табою (згодна Сент-Экзюперы), а не нейкага там прывіднага лёсу...

У гэтым сэнсе Алена Анатольеўна сапраўды не ўмее адмаўляць усім тым, хто яе гэтак часта "кліча".

Не змагла яна адмовіць 7-й гімназіі, калі ў цыкл прадметаў, абавязковых для вывучэння, уводзілася ў якасці другой замежнай мовы нямецкая. Без праграм і без падручнікаў, літаральна на голым месцы ўзялася яна за працу. Сама выпрацавала праграму, па якой вось ужо некалькі гадоў навучаюцца ўсе гімназісты, пачынаючы з шостага класа. А, між іншым, і падручнікаў, і цэнтралізаваных праграм па вывучэнні другой замежнай не з'явілася й да гэтага часу...

Не змагла яна адмовіць і тады, калі 7-ю гімназію "ставілі" на эксперымент – навучанне па праектнай методыцы. Як жа тут спатрэбіліся і кемлівасць, і творчая фантазія, а найперш – выключнае валоданне нямецкай, на ўзроўні аўтэнтычнай мовы!

Не змагла яна адмовіць і калегам, што, заўважыўшы ў ёй прыродны артыстызм, пачалі ўпрошваць Алену Анатольеўну падтрымаць добры імідж роднай гімназіі і паўдзельнічаць у гарадскім конкурсе "Настаўнік года – 2001". Доўга думала-вагалася, а тым часам ужо ўся гімназія пэўна ведала: не, не здрэйфіць перад гэтакай адказнасцю маладая апантаная "немка", выступіць дый яшчэ як выступіць! Быццам у ваду глядзелі: ганаровае чацвёртае месца заняла Алена Анатольеўна ў мінулым годзе.

Не змагла яна адмовіць і сваім вучням, асабліва найлюбімейшаму 11 "Б", з якім разам і праходзіла ўсе жорсткія выпрабаванні настаўніцкага конкурсу. Выслухаць, параіць, дапамагчы адно аднаму – гэта рэчы ўжо настолькі натуральныя і бясспрэчныя ў Алены Анатольеўны і яе адзінаццацікласнікаў, наколькі бясспрэчны той рэальны факт, што Алена Анатольеўна – іх настаўніца, а яны – яе вучні.

Не змагла яна адмовіць і мне ў караценькіх (па сціпласці) адказах на мае наіўныя – гэтак мне цяпер здаецца – пытанні: "Што найбольш вы цэніце ў вучнях?" – "Прыстойнасць, розум, пачуццё гумару". "Самае непрыемнае, што можа быць у школе?" – "Калі настаўнік ушчамляе ў правах вучня, а вучань – настаўніка. Неабходна раўнапраўнасць, але ў той жа час павінна захоўвацца і субардынацыя". "Якім чынам дасягаеце ўзаемаразумення з вучнямі?" – "Проста стаўлю сябе на іх месца. Бо на ўласным вопыце (па вучобе ў МДЛУ) добра ведаю, як цяжка, калі цябе ненавідзіць твой выкладчык". "Як змянілася вашае жыццё пасля конкурсу "Настаўнік года"?" – "Ды ніяк. Толькі дзеці кажуць, што яшчэ больш папулярнаю стала".

Хай жа і лёс ніколі не адмовіць гэтакім настаўнікам, як Алена Анатольеўна Мацкевіч. Незаменным. Пакліканым.

Мікола ЧЭМЕР.
Фота Юрыя БОНДАРАВА.

Букет з... грантаў

Ёсць чаго так шчаслівa ўсміхацца Святлане Пятроўне Максімовіч. І не толькі з нагоды 8 Сакавіка. Намеснік дырэктара па вучэбна-вытворчай рабоце мінскага прафтэхвучылішча № 11 атрымала яшчэ адзін, ужо другі па ліку, грант за інавацыйную дзейнасць у сталічнай прафесійна-тэхнічнай адукацыі.

Хто не ведае пра такую прэмію Мінскага гарвыканкама, да месца будзе патлумачыць, што яна ў даволі значным памеры выдзяляецца штогод лепшым педагогам-наватарам.

Выйграць грант мае магчымасць і любая прафтэхустанова сталіцы. Але, праўда, шчасціць у гэтым далёка не ўсім. Кампетэнтная камісія вельмі скрупулёзна вызнае кожную пададзеную на конкурс работу.

Святлане Пятроўне шанцуе як яна сцвярджае, ужо два гады запар. Але, канешне, шанцаванне тут ні пры чым. Творчаму чалавеку не трэба расказваць, што значыць напісаць праект па вучэбнай дзейнасці такога маштабу і аб'ёму. А не творчаму – дык увогуле: інакш як тытанічнай працай гэта і не назавеш.

Святлана Пятроўна, як і любы педагог, адчувае сябе больш практыкам, чым тэарэтыкам. І таму зразумела, як цяжка ёй было абагульняць свой асабісты вопыт і творчыя здабыткі калектыву вучылішча, дзе яна працуе.

А тут яшчэ па ўмовах конкурсу трэба было прадставіць такі праект, дзе тэарэтычныя задумкі павінны ўвасабляцца на практыцы і быць апрабіраваны ў вучэбна-выхаваўчым працэсе. Іх пісьмовае абгрунтаванне складае 7–10 друкаваных аркушаў. Даважкам, так бы мовіць, да асноўнай работы з'яўляецца схематычны дадатак. У ім выкладзены аналіз выніковасці інавацыйнай дзейнасці, дзе адзначаны ўзровень паспяховасці, працаўладкавання навучэнцаў установы, кола сацыяльных партнёраў, кваліфікацыйная структура персаналу, а таксама вучэбныя планы і праграмы.

Для Святланы Пятроўны напісаць гэты праект – гэта тое ж, што асэнсаваць палову свайго жыццёвага шляху. Таму, мажліва, зрабіць гэта было і цяжка, і адначасова цікава.

А няўжо не так, калі 20 гадоў жывеш адным жыццём з навучальнай установай, і ўся інавацыйныя дзейнасць разварочваецца пры тваім непасрэдным удзеле! Возьмем тыя ж спецыяльныя групы, па рабоце з якімі быў напісаны першы праект. Назва яго – "Арганізацыйна-метадычнае забеспячэнне вучэбна-выхаваўчага працэсу па навучанні асоб з недахопамі ў фізічным і разумовым развіцці".

Гэтая праблема вывучаецца ва ўстанове ўжо больш пяці гадоў і, безумоўна, мае сваё вырашэнне. Святлана Пятроўна разам з калегамі распрацавала патрэбную дакументацыю па гэтым пытанні, займалася ўмацаваннем вучэбнай базы вучылішча.Так, за апошні час былі абсталяваны сучаснымі станкамі і дадатковымі сродкамі дзве вязальныя, тры швейныя і адна дываначкацкая майстэрні. Многа сіл было прыкладзена і пры стварэнні спецыяльных кабінетаў. І як тут не падзяліцца ўжо набытымі ведамі з тымі педагогамі, хто толькі пачынае работу з такой катэгорыяй дзяцей! А іх, як вядома, прыбаўляецца з кожным годам!

Адчуванне неабходнасці такога грантаўскага праекта, дзе выкладзены карысны вопыт, менавіта і падштурхнула Святлану Пятроўну да новай даследчай дзейнасці. Праблема, якой прысвечаны яе другі праект, была народжана самім жыццём. Абараніць сённяшняга выпускніка ад яго віхур могуць толькі інтэграваныя прафесіі. Работа пад назвай "Рацыянальнае структураванне адзінкавых кваліфікацый як галоўная ўмова сацыяльнай абароны падлетка" поўнасцю прысвечана значэнню інтэгравання прафесій: швачка-вязальшчыца-сацыяльны работнік. Іх "звязалі" ў адзіны блок яшчэ ў 1997 годзе. Доўга працавалі ў эксперыментальным рэжыме, бо спытаць парады, як праводзіць вучэбна-выхаваўчы працэс, не было ў каго. Цяпер работнікі ПТВ № 11 у гэтым пытанні – сапраўдныя асы. Чытайце новы праект Максімовіч і вы знойдзеце шмат карыснай інфармацыі.

А Святлана Пятроўна не супраць даверыцца і астролагам. Дый як тут не паверыць, калі яе гараскоп прарочыць шчаслівы педагагічны лёс.

Не думала яна, што ўсё спраўдзіцца. Калі паступала ў 11-е вучылішча на прадзільшчыцу, нават і ўявіць не магла, што толькі з гэтай установай будзе звязана яе працоўнае жыццё. Менавіта педагагічнае. Спазнаваць прафесію педагога ёй давялося доўгі час на пасадзе майстра вытворчага навучання і выкладчыка. Таму яе жыццёвая выснова "любі дзяцей – і яны адкажуць табе любоўю" праверана ўжо гадамі. Відаць, нездарма буяе кветкамі кабінет Святланы Пятроўны ў дзень свята.

А сама яна рыхтуе свой букет... з грантаў. Выношвае задумкі новага праекта. А чаму б і не, калі ў педагога ёсць што сказаць калегам.

Ала КЛЮЙКО.
Фота Мікалая БУДЧАНІНА.

Навіны

Стварaецца Нацыянальная школа аўтараў падручнікаў

У навукова-метадычным цэнтры вучэбнай кнігі і сродкаў навучання зацікаўленасць Прэзідэнта нашай краіны падручнікамі ўспрымаюць як увагу кіраўніка дзяржавы да працы людзей, якія гэтыя падручнікі ствараюць. Факт сведчыць таксама пра агромністае значэнне нацыянальнай вучэбнай кнігі для самой будучыні Рэспублікі Беларусь. У красавіку плануецца сустрэча А.Р.Лукашэнкі з аўтарамі падручнікаў.

Выставы новых вучэбна-метадычных комплексаў у Цэнтры вучэбнай кнігі і сродкаў навучання сталі ўжо традыцыйнымі. 5 сакавіка там жа прайшло прадстаўленне падручнікаў і дапаможнікаў па чатырох школьных прадметах - гісторыі, геаграфіі, біялогіі, хіміі. Усяго на выставе размясцілася звыш 600 экспанатаў, у ліку іх, акрамя 146 вучэбна-метадычных комплексаў, - распрацоўкі настаўнікаў-творцаў з рэгіёнаў па прадметнай тэматыцы, дасланыя абласнымі інстытутамі павышэння кваліфікацыі настаўнікаў. Іх удзел у выставе - невыпадковы. Мяркуецца, што аўтары лепшых такіх распрацовак у далейшым могуць стаць сааўтарамі падручнікаў.

На адкрыцці выставы слова было прадстаўлена складальнікам вучэбнай літаратуры па гэтых чатырох школьных дысцыплінах. Навукоўцы гаварылі-прыгадвалі, у якіх некамфортных умовах і ў якія кароткія тэрміны (за тры-чатыры месяцы!) ім даводзілася пісаць падручнік. Але яны ўсё ж выказваюць надзею, што іх самаадданая праца будзе годна ацэнена. Яны нармальна ўспрымаюць крытыку ў свой адрас: нацыянальная школа аўтараў падручнікаў толькі складаецца, таму нельга жорстка ўспрымаць першыя "спробы пяра". Навукоўцы не супраць крытыкі, але яны жадалі б, каб яна мела стваральную сілу.

Упершыню ў рэцэнзаванні вучэбнай кнігі прымаюць удзел яго непасрэдныя спажыўцы - настаўнікі і дзеці. Да іх заўваг аўтары стараюцца прыслухоўвацца, разам шукаюць шляхі ўдасканалення.

Падчас выступленняў прагучалі таксама прапановы наконт павышэння якасці падручніка, а хімікі, адразу ж пасля цырымоніі адкрыцця выставы, селі за "круглы стол" на перагаворы па далейшым удасканаленні сваіх вучэбна-метадычных комплексаў.

Азнаёміцца з нацыянальнымі падручнікамі па гісторыі, геаграфіі, біялогіі, хіміі можна наведаўшы Цэнтр вучэбнай кнігі і сродкаў навучання да 15 сакавіка. Там жа экспануюцца дзве пастаянныя выставы - "Буквары народаў свету" і "Падручнікі пачатковай школы".

Святлана КІРСАНАВА.

Наступны нумар "Настаўніцкай газеты" выйдзе ў аўторак, 12 сакавіка.

Імя ў педагогіцы

Самая мудрая мама

Кажуць, што тэатр пачынаецца з вешалкі. А з чаго пачынаецца школа? Давайце паспрабуем паразважаць... Магчыма, школа пачынаецца са светлых і ўтульных школьных класаў, дзе можна ўбачыць кветкі і фатаграфіі ўсмешлівых дзяцей, стэлажы з падручнікамі і томікамі любімых вершаў настаўнікаў...

А можа, школа пачынаецца са спартыўных залаў, дзе з задавальненнем займаюцца вучні і педагогі, дзе можна выпрабаваць свае фізічныя магчымасці на знакамітых кетлераўскіх трэнажорах...

Не, напэўна, школа пачынаецца з цёплай, чыстай і светлай школьнай сталоўкі, дзе цябе чакаюць, дзе стараюцца накарміць так, што пасля гэтага вучэнне не здаецца цяжкім, бясконцым, надакучлівым і шэрым...

Усё гэта мае падставы. Але, відаць, усё-такі школа пачынаецца з педагогаў, якіх у мінскім навучальна-лінгвістычным комплексе "Гімназія-каледж №24" больш чым 120 чалавек. Маладыя і пасівелыя, усе яны – адзінае цэлае. Спытайце ў вучняў, якія ўжо самі вяртаюцца ў гімназію педагогамі: "Чаму вы тут? Чаму хочаце працаваць у школе, у якой вы вучыліся? Няўжо не надакучыла?!" "Не, – адказваюць яны. – Дома і сцены дапамагаюць". Так кажуць усе: дзеці і дарослыя, бацькі і настаўнікі.

Школа – гэта дом. Дом, у якім ніхто не бывае абдзелены ўвагай і ласкай.

Дык з чаго ж пачынаецца школа?

Яна пачынаецца з чалавека, які круціць цяжкі махавік машыны пад назвай "школа" ўжо дзевятнаццаць гадоў. Гэта дырэктар гімназіі-каледжа №24 Тамара Міхайлаўна Бабіч. Не, так нельга гаварыць – дырэктар. Гэтае слова строгае, сухое і невыразнае. Тамару Міхайлаўну яно мала характарызуе. Яна – Чалавек з вялікай літары, добры і ўважлівы, спагадлівы і клапатлівы. Яна ўмее адчуваць боль і радасць сваіх вучняў, боль і радасць педагагічнага калектыву, памятае праблемы кожнага: у некага хварэе дзіця, і трэба адпусціць калегу, камусьці неабходна прафесійная педагагічная кансультацыя – і вось ужо акрылены настаўнік выходзіць з яе кабінета.

Тамара Міхайлаўна – цудоўны настаўнік. Яна любіць свой прадмет — геаграфію, і таму геаграфію добра ведаюць і любяць яе вучні. Тамара Міхайлаўна ўвесь час у пошуку. Хочаш даведацца пра нешта новае ў арганізацыі вучэбнай дзейнасці — ідзі да яе на ўрок, і час праляціць як адно імгненне, і недарэмна.

Тамара Міхайлаўна кіруе вялікім калектывам, і гэта ў яе таксама выдатна атрымліваецца. Бо далёка не кожнаму ўдаецца кіраваць установай амаль дваццаць гадоў. А яна змагла! Чаму? Таму, што яна любіць людзей, якія працуюць побач з ёй. Таму, што яна заўсёды ў творчым пошуку. Калектыў, які яна ўзначальвае, не стаіць на месцы: нетрадыцыйныя формы педагагічных нарад, выдавецкая дзейнасць навучальнай установы, творчыя семінары, справаздачы педагогаў перад бацькамі, свабода духу і палёт думкі – усё гэта дзякуючы яе нястомным клопатам. Пра ўсё не раскажаш, гэта трэба бачыць.

А яшчэ Тамара Міхайлаўна Бабіч – вельмі сімпатычная жанчына і самая разумная, самая мудрая мама. І, напэўна, невыпадкова яе дачка выбрала для сваёй дзейнасці педагагічную ніву.

Дык з чаго пачынаецца доўгая дарога да школьнага парога? З добрай усмешкі і шчырага сэрца педагога і кіраўніка мінскага навучальна-лінгвістычнага комплексу "Гімназія-каледж №24" Тамары Міхайлаўны Бабіч!

Наталля ДЗЕРАКЛЕЕВА.

НА ЗДЫМКУ: Тамара Міхайлаўна Бабіч.

Фота Юрыя БОНДАРАВА.

Пра бізнес-вумен, "экстрэмалак" і залатую сярэдзіну...

Лічыцца, што выкладчыцы не да твару задзірлівыя, яркія, самавітыя туалеты. Маўляў, гэта адцягвае ўвагу слухачоў ад тых звестак, якія яна паведамляе. Але, прабачце, гэта ўсё роўна што сказаць: выкладчыцы належыць выглядаць так, каб не выдзяляцца з інтэр'еру. Размова ж ідзе не аб камп'ютэры, якія прызначаны "выдаваць" інфармацыю, а пра жывога чалавека, тым больш - пра жанчыну!

Так ці інакш, на занятках менавіта яна ў цэнтры ўвагі, а цікаўныя студэнткі толькі і займаюцца што падлікам: колькі ў яе пярсцёнкаў на абедзвюх руках, колькі разоў за лекцыю усміхнулася, колькі лішніх "кіло" хавае сукенка... Дык, можа, лепей прыцягваць позіркі добрым густам і ўраўнаважанасцю, чым неахайнасцю ды безгустоўнасцю?

І ўсё ж цікава, што на самай справе мяркуюць студэнткі (яны, думаецца, найбольш назіральныя) наконт знешнасці сваіх выкладчыц. Якімі б яны хацелі іх бачыць? Вось некаторыя з тых выказванняў, якія я пачуў падчас свайго міні-апытання.

Аня Шагойка, першы курс, журфак, БДУ:

Я заўсёды звяртаю ўвагу на знешнасць выкладчыцы, таму што па знешнасці, я лічу, можна ўгадаць характар чалавека. Вочы выпраменьваюць добразычлівасць, голас спакойны, на вуснах усмешка – такая жанчына будзе вельмі прыемнай ва ўзаемінах, карэктнай і тактоўнай.

Стыль адзення – гэта праява індывідуальнасці. Мне б спадабалася "залатая сярэдзіна" – каб не занадта строга і пры гэтым някідка, сціпла і ў той жа час нябясколерна. Ну і, вядома, калі ў парадку твар і прычоска – гэта любому спадабаецца.

Аляксандра, журфак, БДУ:

Пры першым знаёмстве выкладчыца вабіць манерай паводзін, спакойнай паходкай, павольнымі рухамі. Нервовая хада і празмерная жэстыкуляцыя неяк насцярожваюць. Узнікае падазрэнне, што чалавек гэты неўраўнаважаны. Натуральна, шмат прыемней, калі выкладчыца апранута з густам, крыху бліжэй да той моды, якую прымае сама моладзь. Аднак мода – гэта, на маю думку, справа другарадная. А вось на першае месца я паставіла б акуратнасць. Таму што выкладчык, у пэўным сэнсе, – прыклад для студэнтаў.

Вольга, чацвёрты курс, МДЛУ:

Яшчэ на першым курсе маю сімпатыю выклікалі выкладчыцы, якія манерай апранацца і стылем паводзін неяк пераймалі моладзь. Але цяпер я лічу, што гэта ні пры чым. На мой погляд, выкладчыца ВНУ павінна выглядаць салідна і строга. У яе гардэробе абавязкова павінна быць некалькі класічных універсальных дарагіх рэчаў, якія можна было б камбінаваць.

Для кожнага ўзросту – сваё адзенне. Джынсы – гэта не вельмі здорава для выкладчыцы. А спадніца вышэй калена на сталай жанчыне (як спосаб "скінуць" дзесятак лішніх гадоў) у мяне, да прыкладу, выклікае непрыязнасць.

Юлія Яцко, другі курс, Вышэйшая школа турызму, БДЭУ:

Калі мая старэйшая сястра пайшла працаваць у школу, яна адразу абмежавала свой гардэроб. Выключна доўгімі строгімі спадніцамі і сукенкамі. Яна лічыла, што інакш вучні "няправільна зразумеюць". Можа, у школе гэта і апраўдана. А ва універсітэце дарослыя людзі вучацца. Таму я лічу, што выкладчыца ВНУ (незалежна ад узросту) час ад часу можа дазваляць сабе нейкія "вольнасці" накшталт дэкальтэ, панчох яркіх колераў ці розных ювелірных упрыгажэнняў. У любым эксперыменце галоўнае – не перабраць, і тады гэта не будзе выглядаць як нешта смешнае і ўспрымецца адэкватна.

Мне падабаецца, калі выкладчыцы апранаюцца свабодна, разняволена таму, што яны дапускаюць "экстрым" у адзенні студэнтаў. Да прыкладу, такую выкладчыцу не раздражняе падчас экзамену мая ярка-чырвоная хусцінка, яна будзе слухаць толькі мой адказ. І я не павінна наўмысна пераўтварацца ў шэрую мыш, каб ёй дагадзіць.

Ганна Прыхно, другі курс, Вышэйшая школа турызму, БДЭУ:

А ў мяне выклікаюць захапленне выкладчыцы, якія сумяшчаюць два ці тры месцы працы і пры гэтым выглядаюць "на ўсе сто". Іх дэвіз – "Не змарнаваць ні адной хвіліны". Гэтаму іміджу энергічных, імклівых бізнес-вумен адпавядае і стыль адзення. Калі класічнага крою касцюм, дык абавязкова нейкіх незвычайных, але прыемных для вока адценняў. Прычоска, макіяж, аксесуары, упрыгажэнні – заўсёды "ў тэму" і прадуманы да дробязей. Ну проста прыклад для пераймання!

Дар'я, журфак, БДУ:

Зразумела, што далёка не кожная выкладчыца можа хоць бы раз на тыдзень наведваць манікюрны кабінет і цырульню. Аднак каб арганізаваць "салон прыгажосці" дома, трэба мінімум намаганняў. Галоўнае, каб падтрымліваць сябе ў форме стала звычкаю.

Колькі б жанчыне ні было гадоў, колькі б дзяцей яна ні выгадавала – яна заўсёды павінна заставацца жанчынай. Без усялякіх скідак на недахоп грошай і часу.

Апытанне правёў Аляксандр АНДРЫЯНАЎ.

Пісьмо вучня

Эрудзіраваныя чамучкі

Я вучуся ў гімназіі №1 імя Францыска Скарыны Мінска. Мне здаецца, што лепшай за маю школу не можа быць ніякай і што працуюць у ёй самыя ўважлівыя, самыя таленавітыя настаўнікі, якія кожны дзень аддаюць часцінку сваёй душы нам, вучням.

У пачатковых класах нашай гімназіі дзейнічае клуб для цікаўных дзяцей, які называецца "Эрудыт". Кіруе ім цудоўны педагог Тамара Уладзіміраўна Кайданік. Тамара Уладзіміраўна - чалавек незвычайны. Яна валодае асаблівым магнетызмам - прыцягвае з першых жа хвілін узаемін. З дзецьмі яна добразычлівая, тактоўная, уважліва выслухоўвае кожнага вучня. З ёй лёгка і проста.

Тамара Уладзіміраўна шмат ведае, пастаянна чытае. Знайшла нейкую навінку, нешта цікавае - адразу да дзяцей. На занятках часта гучаць фразы: "Дзеці, учора я даведалася пра нешта незвычайнае. Цяпер я раскажу вам..." Яна не баіцца "здзівіцца", пачуўшы ад дзяцей нейкую навіну (часам дзеці і нафантазіруюць): "Няўжо? Вось як цікава! А я і не ведала!". І нясуць дзеці энцыклапедыі, даведнікі, вышукваюць самае-самае...

На пасяджэннях клуба часта праводзіцца эксперыментальная работа, ставяцца фізічныя і хімічныя доследы. А вопыт з "Вулканчыкам", які цяпер стаў своеасаблівым сімвалам клуба! Думкі ў галаве творчага маленькага чалавека віруюць гэтак жа, як і вулканчык. Законы пабудовы Сусвету, праблемы чорных дзірак, загадкі жывой і нежывой прыроды, невытлумачальныя праявы чалавечай псіхікі - усё цікавіць маленькіх чамучак.

Ці не таму так чакаюць дзеці чацвер, калі можна праверыць свае веды, паверыць у сябе, узняцца на прыступку вышэй у сваім развіцці?

Тамара Уладзіміраўна першая пазнаёміла нас, яшчэ толькі другакласнікаў, з незвычайна цікавым і разнастайным светам навукі. Мы праводзім віктарыны, інтэлектуальныя гульні, рыхтуем невялікія паведамленні пра цікавыя з'явы жывой і нежывой прыроды.

Мы раслі, і наш клуб сталеў разам з намі. Нашы пытанні станавіліся ўсё больш складанымі, даклады - больш сур'ёзнымі і грунтоўнымі. А ў канцы трэцяга класа некалькі членаў клуба (у тым ліку і я) упершыню прымалі ўдзел у школьнай навукова-практычнай канферэнцыі старшакласнікаў! І зусім нечакана для мяне маё выступленне на тэму "Эвалюцыя зорак" атрымала высокую ацэнку - першае месца сярод вучняў 8-11 класаў. Я памятаю, якая цішыня стаяла ў зале, з якой цікавасцю слухалі мяне старшакласнікі.

Заняткі ў клубе навучылі нас вельмі многаму: працаваць з навукова-пазнавальнай літаратурай, рыхтаваць даклады і выступаць з імі, адстойваць сваё меркаванне ў спрэчцы. Асабліва мне падабалася рабіць невялікія паведамленні пра розных жывых жывёл для вучняў першых і другіх класаў.

Вельмі старанна рыхтаваліся мы да адкрытых пасяджэнняў нашага клуба, на якія прыходзілі настаўнікі і завуч пачатковых класаў нашай гімназіі Святлана Аркадзьеўна Манько. А калі на адным з пасяджэнняў прысутнічала наш дырэктар Наталля Уладзіміраўна Бушная, то мы вельмі хваляваліся і былі рады адчуць яе добразычлівае, паважлівае стаўленне да нас.

Удзел у рабоце клуба многае даў і мне самому. Я даведаўся шмат новага і атрымаў магчымасць стасавацца з равеснікамі, якія, як і я, захапляюцца навукай. Мне было вельмі прыемна (зразумела, гэта і вялікая адказнасць), што мяне ведаюць не толькі мае аднакласнікі, але і самыя малодшыя вучні гімназіі, і выкладчыкі старшых класаў.

Сімвалам нашага клуба была вучоная сава, якая сёлета перайшла да новых уладальнікаў - малышоў-першакласнікаў. Я ўпэўнены, што клуб будзе існаваць вельмі доўга і ніколі не перастане выхоўваць разумных, цікаўных вучняў, сапраўдных эрудытаў. І я перакананы, што многія ўдзельнікі нашага клуба зоймуць у хуткім часе прызавыя месцы на алімпіядах.

Максім СОНЦАЎ, вучань 5 "В" класа гімназіі №1 Мінска.

НА ЗДЫМКУ: Тамара Уладзіміраўна Кайданік са сваімі вучнямі.

Фота Юрыя БОНДАРАВА.

Вучні — малюнкі настаўніка

(З дырэктарскага дзённіка)

Настаўнікі пачатковых класаў у педагагічным калектыве на асаблівым рахунку. Сапраўды, хіба не яны сустракаюць на парозе школы маленькіх вучняў, каб увесці іх у храм навукі, расчыніць дзверы ў Сусвет? Ніхто з нас не абмінуў таго парога, а ішлі мы пад уважлівымі поглядамі іх, настаўнікаў-пачаткоўцаў, нашых першых, а таму любых, незабыўных. Для іх складзены вершы, песні. Пачаткоўцы - падмурак школы. Схіляем галовы ў павазе перад Настаўніцай напярэдадні Свята жанчын за яе штодзённую працу.

Настаўнікі-пачаткоўцы – мая слабасць. Свой паўвекавы школьны шлях прайшоў сумесна і побач з імі, бо сам пачынаў у першы мірны пасляваенны год пачаткоўцам, праз тры гады быў прызначаны завучам. Называю некаторыя прозвішчы маіх любімых педагогаў-жанчын: гэта мая першая настаўніца Клаўдзія Васільеўна Пятрэнка – яшчэ жыве! – жыхарка Брагінскага раёна, перасяленка, і настаўніцы Маладзечна – Ірына Іванаўна Місума і Ніна Сцяпанаўна Вышыдкевіч, Ніна Іванаўна Гаськова, Любоў Андрэеўна Ермакова, Людміла Казіміраўна Радкевіч, Алена Сямёнаўна Боган-Ліс, Вера Калінаўна Скрыпко і многія іншыя.

Аповед – пра адну з іх: пра Алену Сямёнаўну Ліс.

Кожны год, напярэдадні свята Перамогі, нас, ветэранаў вайны, запрашаюць у школы на гутаркі. Сустрэчы гэтыя – памятныя падзеі: для вучняў, бо бачаць былых удзельнікаў вайны, і для нас, што глядзім на сваіх прадаўжальнікаў жыцця. Мы, як звычайна, успамінаем, расказваем пра тыя гады ліхалецця, а дзеці даюць канцэрты, уручаюць кветкі, дораць свае вырабы і запрашаюць наведаць урокі. Гэта апошнім часам новае, а для мяне, былога дырэктара, асабліва прыемнае, і заўсёды іду да настаўнікаў пачатковых класаў, а часцей – на ўрокі Алены Сямёнаўны Боган-Ліс. І невыпадкова: яна са сваім класам пачынала "першы крок" па новай тэхналогіі з яе галоўнай праблемай садружнасці школы і сям'і ў справе асобаснага выхавання вучня-дзіцяці...

Урок літаратуры ў 4 "Е" класе. Настаўніца аб'яўляе тэму: "Нас лета ў новыя далі вядзе". Верш паэта Г.Бураўкіна "У паходзе". Затым яна знаёміць дзяцей з планам урока, яго мэтай...

Не буду пераказваць далейшага, але асобныя моманты, якія яскрава характарызуюць Алену Сямёнаўну, адзначу. Яе дэвіз у працы – увязваць матэрыял з сучаснасцю, з жыццём: вучыцца ў жыцця – вучыцца для жыцця...

– Успомнім, сябры, – гаворыць настаўніца, – дзе мы з вамі ў мінулыя гады вандравалі? Дзе было асабліва цікава? Што запомнілася?

Адказы – самыя розныя: у лесе, на Нарачы, ля вогнішча...

– Усё правільна, – згаджаецца Алена Сямёнаўна, – і добра, што ў кожнага сваё меркаванне.

І запрашае вучняў да "Вячэрняга кастра" – на дошку вывешваецца рэпрадукцыя карцін А.Волкава. На экране тэлевізара ўспыхваюць фрагменты кінастужкі, якую знялі бацькі-аматары пра нашых цяперашніх чацвёртакласнікаў у першым паходзе. Дзеці ўзрушаны сустрэчай з сабой у больш раннім узросце.

– А зараз, – прамовіла Алена Сямёнаўна, – павітаемся з паэтам, які напісаў верш "У паход".

Клас імгненна прыціх, а на экране – фрагмент кінастужкі, дзе паэт выступае на дзень Свята песні і працы, якое праходзіла ў Вязынцы. Вось вам і падарунак.

– Гэта ваш аўтар верша, і што вы скажаце?

– Зусім звычайны, – адказала адна з дзяўчынак, – нават на майго дзядулю падобны. А вершы расказваў на "выдатна".

Настаўніца думку дзяўчынкі падтрымала: "Правільна заўважыла Каця. Усе паэты, пісьменнікі, мастакі, артысты, нават касманаўты – тыя ж звычайныя людзі, толькі маюць таленты, якія прыходзяць да чалавека праз вучобу і вялікую працу..."

– І наша Эла будзе артысткай? – запытала лідэр класа.

– І Эла будзе артысткай, Глеб – мастаком, Алёна – паэткай, – упэўнена прамовіла настаўніца. – Трэба толькі да гэтага імкнуцца. Што падабаецца ў дзяцінстве, часта застаецца ў чалавека на ўсё жыццё...

Клас з гонарам паглядзеў на вучняў, якім прадказала будучыню Алена Сямёнаўна, а я падумаў другое... Дзесяткі ўрокаў Алены Сямёнаўны я наведаў за доўгія гады працы ў адным калектыве, многа "паказальных" правяла яна для настаўнікаў школы і горада, і на кожным з іх у аснове была асоба дзіцяці.

Урок працягваўся. Тут высветлілася, што верш, які задалі вывучыць на памяць дома, клас ужо ведаў. Настаўніца нават разгубілася і паглядзела ў мой бок. "А як гэта здарылася?" – запытаў я. Мой сусед па парце, жвавы хлопчык з двума віхрамі на стрыжанай галаве, адказаў: "Мне зімовым вечарам было сумна – вось і вывучыў". Яго падтрымалі іншыя...

– А не цяжка? Былі ж і іншыя ўрокі.

За ўсіх адказала дзяўчынка, лідэр класа: "Калі што робіш з ахвотай, дык не цяжка". І мы гэты "Чабарок", наш падручнік, чыталі, перачытвалі, а вершы ўсе напамяць завучылі – так цікава. І цяпер можна болей пагуляць, на стадыён збегаць". Клас з Аленай згадзіўся. Ёй і дазволілі "расказаць ад сябе" верш "У паход", які яна з пачуццём прадэкламавала – нездарма ж паэтка класа!

Затым была актыўная праца па зместу, зачытвалі прыгожыя, вобразныя выразы.

– Усё гэта мы з вамі бачылі, але не заўсёды ўспрымалі, – гаворыць настаўніца. – Паэт дапамагае нам глыбей зразумець і палюбіць нашую родную прыроду, бы "дзіўную казку", па-новаму адчуць "заманлівае звонкае лета", "духмяную зямлю"...

– Дык як вы павінны расказваць верш? – пытае Алена Сямёнаўна. Кожны з вучняў узняў руку, каб выказаць сваё меркаванне.

– Паслухаем Глеба, – прамовіла настаўніца.

– Я думаю, – пачаў ён, – што паэт спачатку радасна вітае прыход лета, таму гэтае месца трэба чытаць узнёсла, натхнёна, потым, калі будзем любавацца мясцінамі роднага краю, чытаем з павагай і гонарам. Закончым верш спакойна, задуменна, быццам ужо збіраемся ў паход. Верш мне спадабаўся, а калі чытаў яго дома, дык мой дзед нават праслязіўся, што жыццё прайшло, а ён такім свой край нават не ўяўляў.

Заданне на дом было незвычайным: знайсці адзін-два вершыкі пра лета і наогул пра прыроду, а хто здолее, той можа сам паспрабаваць напісаць верш або зрабіць замалёўку.

Я ведаў настаўнікаў-пачаткоўцаў, вучні якіх мелі такі почырк, што немагчыма было адрозніць. Але ёсць яшчэ почырк у паводзінах, адносінах да працы, да чалавека. Гэта вядома, і невыпадкова, што па настаўніку часта мяркуюць пра вучняў: флегматык-настаўнік – яго вучні спакойныя, ураўнаважаныя, у сангвініка і халерыка – наадварот. Сістэма працы, чалавечнасць – таксама ўрок, бо ён настаўляе, вядзе наперад, а не толькі вучыць. Словам, вучні класа – як бы малюнкі настаўніка...

Нарэшце, дзеці засабіраліся дадому, выходзілі ў задуменні, запрашалі яшчэ наведаць. Калі за апошнім зачыніліся дзверы, Алена Сямёнаўна толькі ўсміхнулася і сказала: "Мой загад дзецям такі: аб тым, што ў школе адбываецца, расказвайце дома – няхай бацькі і дзяды ведаюць, чым жыве школа".

У кабінеце Алены Сямёнаўны я бываў дзесяткі разоў. І заўсёды заўважаў штосьці новае. Зараз на сцяне ад акон і на падаконніках вазоны кветак, але – незвычайных, лекавых: лімон, герань, бягонія, нават кітайская ружа – каб не прыжываліся розныя бактэрыі.

У класе ўтульна, сцены прыгожа і з густам афарбаваны. Вокны і дошка зашторваюцца механічна – усё зроблена з дапамогай членаў сям'і і бацькамі вучняў.

І нечакана ўспомніў, як звыш трыццаці шасці гадоў назад у кабінет дырэктара завітала дзяўчына ў матроскай форме і падала накіраванне на пасаду настаўніцы. Камплектаванне ў той час закончылася, і заставалася толькі месца піянерважатай.

– Можна і піянерважатай, – адразу згадзілася.

А праз нейкі час на бацькоўскім сходзе быў дадзены першы канцэрт самадзейнасці, школа вызначылася і песнямі, і музыкай, і танцамі, ды так, што стала пераможцай у горадзе і выйшла на абласную арбіту. У канцы навучальнага года з вобласці прыйшло запатрабаванне даць тэрмінова характарыстыку на старшую піянерважатую. Даў ад душы, як таго і заслужыла яна. І на сваю бяду, бо атрымаў загад "камандзіраваць" Алену Сямёнаўну ў міжнародны летнік "Артэк" – на цэлы год.

Вярталася яна з вялікай радасцю і заявіла, быццам жартам, але і ўсур'ёз: "Хопіць піянерыць... Давайце клас, бо піянерак браць замуж хлопцы не спяшаюцца". Клас яна атрымала.

Пасля заняткаў мы частуемся гарбатай і вядзем гутарку пра тэхналогію "Першы крок".

– Даўно хацелася выказацца, і няхай гэта будзе сёння, – пачала Алена Сямёнаўна. – Садружнасць школы з сям'ёй была і раней: планаваліся мерапрыемствы, праводзіліся сходы бацькоў, нават канферэнцыі, але гэта адбывалася стыхійна. Зараз садружнасць узвялі у ранг дзяржаўнасці, што павысіла адказнасць бацькоў. Аб гэтым многа гавораць, пішуць, спрачаюцца.

Сям'я, вядома, змянілася: памаладзела, зменшылася. Змяніліся і выхаваўчыя функцыі членаў сям'і. Тут я вылучаю тры тыпы. Першы, калі бацька і маці – паміж імі ўзаемаразуменне, павага – гэта нармальна. Другі – ужо маці, бацька і дапамога адной з бабуль, а трэці – самы ненадзейны, калі кіруе выхаваннем бабуля, затым маці, а бацька па розных прычынах ад выхавання адхілены, словам, яго ігнаруюць.

Першы сход правяла з бабулямі. Прыйшлі ўсе, некаторыя з сяброўкамі і дзядамі на пару. "Хто вы? – пытаюся ў іх. – І якая ваша роля ў выхаванні ўнукаў?"

Адна выказалася: "Нашы ўнукі – нашы турботы".

"А дзе іх бацькі? Калі яны – вашы турботы? І, дарэчы, турботы вашы я ведаю: каб унучачцы (унучку) было палягчэй ды лепей, купаеце ў купелі бязмернай любові і пяшчотнасці".

У адказ – маўчанне, толькі адзін з дзядоў прамовіў: "Залатыя словы..."

Раптам узнялася з месца маладая, нафарбаваная жанчына, поўная сілы і энергіі, і зыпыталася з сарказмам: "Ці не хочаце вы, паважаная, забраць ад нас нашу радасць, адлучыць нас ад родных унукаў?"

"Не адлучыць, а прыблізіць, толькі па-іншаму, каб унукі былі не лялькамі, а памочнікамі. Для якога жыцця вы іх рыхтуеце, калі яны часцяком уступаюць у яго бездапаможнымі, эгаістычнымі спажыўцамі?.. Разумею, што многім недаспадобы мае словы. Але ведайце – прыйдзе да вашых унукаў узрост, калі ім захочацца блізкасці да родных маці і бацькоў, а ў тых і другіх – пустэча, непаразуменне, вы былі бар'ерам для ўзаемін у іх жыцці..."

Маўчалі, як вады ў рот набраўшы, але "да пабачэння" прамовілі.

Затым быў сход з матулямі: адны зразумелі, падтрымалі, другія нават пакрыўдзіліся.

"Калі дзіця з дзяцінства не вынесла пачуцця разумення, павагі, любові да маці і бацькі, то ўжо не зможаце прывіць яго ніколі. Падумайце, каб вашы дачка або сын не папракнулі вас – а дзе ты, маўляў, раней была? І на сёння апошняе: некаторыя з вас пры дзецях зневажаюць іх бацькоў – гэта непапраўная памылка. Дзеці займаюць бок слабейшага, а вас зразумеюць пазней, і не ў вашу карысць!"

Слухаў скупыя выказванні Алены Сямёнаўны, а ведаў болей: у свой час яна арганізавала бацькоўскі "лікбез", дзе вырашаліся пытанні як выхавання дзяцей, так і ўзаемін, абавязкаў членаў сям'і. А вынік вядомы – умацаванне садружнасці, што сказвалася станоўча на працэсе выхавання.

І я ведаў, што гэты выпуск пачаткоўцаў у яе дзесяты... Але выпускнікі не забываюць сваю першую настаўніцу!

Слова – зброя настаўніка, урок у класе – поле дзейнасці. Даць урок – гадзіна часу, а калі даць дзесяткі тысяч – гэта адзін бясконцы ўрок даўжынёй у жыцці...

І жыццё, шлях яе – прыклад для пераймання. Сціплая настаўніца, руплівая гаспадыня ў сям'і, добразычлівая ў калектыве – такая яна, радавая настаўніца-пачаткоўка, настаўніца вышэйшай катэгорыі, настаўніца-метадыст – Алена Сямёнаўна Боган-Ліс.

Уладзімір КАРАЛЬКОЎ, ветэран вайны і працы.

Яўгенія КУЛІКОВА, дацэнт Віцебскага дзяржаўнага універсітэта, кандыдат педагагічных навук:

"Сёння я мастак, і мне падабаецца ім быць"

"Яна ніколі не дазваляе сабе рабіць што-небудзь абы-як. Яна адчувае час і дэманструе эвалюцыю свайго ўнутранага свету. Ёй падабаецца проста жыць і займацца справамі, далёкімі для іншых. У яе работах спалучаецца неспалучальнае, размаўляюць кветкі, дрэвы, заход сонца і світанак, ажываюць цені. Яна малюе без эскізаў, амаль начыста, не адрываючы пэндзля ад паперы. Людзі і прадметы ў яе работах – умоўныя і ўсё ж пазнавальныя. Яна імкнецца быць незалежнай ад абалонкі свету, каб пранікнуць у яго сутнасць. І ў гэтым парадокс яе творчасці: чым далей ад рэальнасці – тым бліжэй да праўды. Вы заінтрыгаваны?" – пытаецца студэнтка матэматычнага факультэта Віцебскага дзяржаўнага універсітэта Таццяна Бандзёнак у сваім водгуку.

"Вы заінтрыгаваны?" – пытаюся цяпер я. Тады зайдзіце ў Віцебскі літаратурны музей, дзе адкрылася трынаццатая па ліку выстаўка мастацкіх работ акварэлісткі Яўгеніі Куліковай.

Паўцемра, гараць свечкі, гучыць спакойная музыка. Вы ўваходзіце ў залу, на сценах якой вісяць карціны. Побач, на сталах – выказванні П.Фларэнскага, І.Шавялёва, якія прымушаюць мысліць, супастаўляць, філасофстваваць. І яшчэ – арыгінальныя камяні, іншыя атрыбуты, якія ўносяць у агульную атмасферу лірызм і... загадку. І абавязкова – ікона з вобразам святой Яўгеніі, якая прысутнічае на ўсіх выстаўках мастачкі, асвячаючы іх.

Перад вамі блакітныя, бэзавыя, аранжавыя пейзажы. Вада, аблокі, лістота, кветкі, месяц... Святло, прыцемкі... Здаецца, усё гэта ты ўжо бачыў. Калісьці даўно. А, можа, толькі ўчора. Невыразныя ўспаміны перапаўняюць цябе. Ты быццам раствараешся ў гэтым акварэльным царстве і трапляеш у "безназоўнае, нявыдуманае". Пакутуеш разам са "Стомленым месяцам", імкнешся да адзінокай "Кветкі ў пустыні", а потым "Плачаш у восені, засынаючы". Але з упэўненасцю, што "Усе дарогі вядуць некуды"... Ты разумееш, што ў гэтай зале не адзін. Але "Аглушэнне цішынёй" настолькі моцнае, што хочацца гаварыць "Словы кахання" і слухаць "Музыку дажджу". Раптоўна надыходзіць "Абуджэнне". Ты зноў у рэальным свеце, а побач з табой – Мастак, работы якога хочацца глядзець і глядзець. Філосаф, якога хочацца зразумець. Лінгвіст, з якім хочацца пагутарыць пра таямніцы "вялікай і магутнай". Зрэшты...

Побач са мной – Яўгенія Кулікова. Яна ж Мастак. Яна ж філосаф. Яна ж лінгвіст. Яна ж дзівосная жанчына, з якой лёгка і прыемна гутарыць на самыя розныя тэмы. Акрамя таго, яна – кандыдат педагагічных навук, дацэнт кафедры алгебры і методыкі выкладання матэматыкі Віцебскага дзяржаўнага універсітэта, дзе працуе ўжо 25 гадоў. Адна ва ўсіх іпастасях. Можна раскрываць кожную грань яе натуры. Але... "Сёння я мастак, і мне падабаецца ім быць", – удакладняе Яўгенія Іванаўна.

Калі яна адчула ў сабе гэты талент? "Я за тое, каб у жыцці ўсё адбывалася нечакана", – сказала яна. Але, кажуць, усякая выпадковасць – заканамернасць. І, мне здаецца, у жыцці маёй субяседніцы гэтая "выпадковая заканамернасць" прасочваецца даволі яскрава. Напэўна, рана ці позна яе мастацкай натуры стала б цесна ў рамках тэарэм і аксіём. Працавітасць, настойлівасць у дасягненні мэты, пастаянны пошук, сіла характару – гэта ад бацькоў. А мастацкія схільнасці...

Дзядзька Яўгеніі Іванаўны Сцяпан Міхайлавіч Сцяпашкін – мастак, заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі, трыццаць гадоў адпрацаваў дырэктарам мастацкага музея ў Разані. Нейкі час Яўгенія разам з бацькамі жыла з сям'ёй дзядзькі. У яго кватэры заўсёды было шмат карцін, прыходзілі мастакі, мастацтвазнаўцы. Размовы, спрэчкі, дыскусіі... Магчыма,

менавіта тады і сфарміравалася новая грань яе натуры. Сцяпан Міхайлавіч не быў безуважным да лёсу пляменніцы, сачыў за яе развіццём, бачыў яе захопленасць многімі прадметамі, адчуваў у ёй творчую і неардынарную асобу. Таму калі Яўгенія пасля заканчэння школы вырашыла паступаць у Разанскі педагагічны інстытут на спецыяльнасць "Настаўнік матэматыкі з правам выкладання на англійскай мове", ён быў вельмі здзіўлены: "Які матфак?" А яна проста была ў захапленні ад новай настаўніцы матэматыкі, якую да гэтага часу лічыць сваім першым настаўнікам у жыцці. І вырашыла стаць выкладчыкам. І ні разу не пашкадавала пра гэта.

Мы па-рознаму паводзім сябе ў самых складаных сітуацыях. Адны апускаюцца, страчваюць усё, што набылі за многія гады. А ў другіх, наадварот, адкрываюцца новыя грані характару, праяўляюцца нечаканыя бакі адоранай натуры. Такая Яўгенія Іванаўна. Сем гадоў назад, здавалася, у яе жыцці адбылася катастрофа.

– І акварэль узяла на сябе частку майго смутку, – успамінае Я.Кулікова. – Яна такая няўлоўная, як мае жыццё. Трэба "злавіць" гэтую фарбу. Ніколі не ведаш, што напішаш. Поўная імправізацыя. Мне падабаецца празрыстаць акварэлі, яе лёгкасць. Як гэта здарылася? Аднойчы пад Новы год пайшла я ў Віцебскі камбінат мастацтва і сустрэлася з намеснікам дырэктара. На стале ў яго кабінеце ўбачыла пэндзлі. І вось стаю я і гладжу іх рукой. Такія мяккія, пяшчотныя, цёплыя. І раптам ён мне іх дорыць. А дома невядома адкуль аказаліся дзіцячыя акварэльныя фарбы. І я паспрабавала пісаць. Першы малюнак – гэта было нешта жахлівае. Усё расцякалася, а калі фарба высахла, папера скруцілася. Але я не кінула свой новы занятак. Да ўсяго дайшла сама. У сваіх работах, акрамя акварэлі, выкарыстоўвала фларыстыку, гуаш.

Так шукала сябе ўжо ў сталым узросце Яўгенія Іванаўна Кулікова. Гады чатыры назад адчула, кажучы словамі А.Твардоўскага, што "натрапіла на радок". І праз год адбылася першая выстаўка мастака-пачаткоўца, якая прайшла ў роднай альма-матэр. І першыя водгукі. "Сімфонія колеру, настрою, думкі і інтуіцыі. Перажыла дзівосныя імгненні сугучча душэўнага і духоўнага". "Вашы работы – простыя, як сама геніяльнасць, і геніяльныя, як сама прастата". "Гэта неаспрэчны доказ таго, што гармонія заўсёды правяраецца алгебрай. Гэта – супер!" Скажыце, як пасля такіх ацэнак не прадоўжыць творчы пошук?!

– За гэты час выстаўкі прайшлі не толькі ў гарадах Беларусі, – расказвае Яўгенія Іванаўна, – але і ў Швейцарыі, Германіі. Кожная – гэта новыя сустрэчы, новыя водгукі. Толькі па водгуках зразумела, што значаць мае работы. Пішуць людзі рознага ўзросту, розных прафесій, дзеці. Але думкі ва ўсіх падобныя. Разумею, што ў маіх работах ёсць штосьці іншае, а не проста мастацкая каштоўнасць. Гляджу на іх. Нечым яны прыцягваюць. На ўзроўні душы, а можа, духу... На адной выстаўцы да мяне падышла жанчына гадоў 35 і кажа: "Яўгенія Іванаўна, вы мяне выратавалі. Мне было так кепска. Я стаяла на краю бездані. Але сёння я ўбачыла вашы работы, слухала, як вы адказвалі на пытанні, і зразумела, як мне жыць". Дзеля такога варта пісаць.

"Пабывала ў свеце цудоўнага. Стала лёгка і прыемна. Як хораша, што існуюць на зямлі таленавітыя людзі, здольныя прыносіць шчасце і супакаенне іншым". "У Вашых работах – патэнцыял да адчування радасці, шматграннасць, цеплыня, універсальнасць, непаўторнасць навакольнага свету, стымул да жыцця..." (З кнігі водгукаў.)

Гэта не мае словы. Але я з імі цалкам згодна. А вы маеце магчымасць самі пераканацца ў іх слушнасці. Выстаўка акварэляў Яўгеніі Куліковай будзе працаваць у Віцебскім літаратурным музеі на працягу сакавіка. Хочаце ўбачыць цуд? Прыходзьце. Прыязджайце.

Любоў ТРАПЕЗНІКАВА.

НА ЗДЫМКАХ: Яўгенія Кулікова; "Нотабенэ".

Творцы гімназіі - педагогі-жанчыны

Некалькі гадоў назад сярэдняя школа №2 горада Белаазёрска набыла статус гімназіі. Мабыць, невыпадкова менавіта гэтай школе была прадастаўлена такая магчымасць. Тут працуе таленавіты калектыў аднадумцаў-настаўнікаў, які паспяхова вырашае задачы па рэалізацыі рэформы школы. У гэтай навучальнай установе знайшлі свае месца гімназічныя, профільныя і ліцэйскія класы, якія забяспечваюць навучанне дзяцей з улікам іх індывідуальных здольнасцей і магчымасцей.

Наладжваюцца сувязі гімназіі з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі. Так, на аснове супрацоўніцтва з Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміяй працуюць ужо тры класы тэхнічнага профілю: восьмы, дзевяты і дзесяты.

У гімназіі створаны добрыя ўмовы для пазакласнай работы з вучнямі, што дазваляе развіваць іх творчыя здольнасці. Дзеці з цікавасцю займаюцца ў гуртках, клубах па інтарэсах, удзельнічаюць у прадметных тыднях.

Педкалектыў можа ганарыцца тым, што ён здолеў захаваць пазіцыі патрыятычнага і грамадзянскага выхавання і падняць на новы ўзровень работу па фарміраванні нацыянальнай самасвядомасці вучняў. Гэтаму спрыяе мэтанакіраваная праца з дзецьмі ў школьным музеі. Тут часта праводзяцца выстаўкі ўзораў беларускага ткацтва і вышыванкі, удзел у якіх прымаюць вучні і бацькі, нават жыхары горада.

Фарміраванню здаровага ладу жыцця гімназістаў спрыяе разнастайная фізкультурна-аздараўленчая работа. Добрай традыцыяй сталі турыстычныя злёты вучняў старэйшых класаў на Белым возеры, спартыўныя святы.

Значную дапамогу настаўнікам у вывучэнні індывідуальных асаблівасцей дзяцей аказвае сацыяльна-псіхалагічная служба гімназіі.

Педкалектыў гімназіі — а ў большасці гэта прыгожыя, руплівыя, высокапрафесійныя, адданыя справе навучання і выхавання моладзі жанчыны-настаўніцы: імкнецца выхаваць адукаваную, гуманную асобу, падрыхтаваную да самарэалізацыі ў складаных умовах сучаснага жыцця.

Так, больш як 25 гадоў працуе ў гімназіі настаўніца Вольга Рыгораўна Левашэвіч. Зараз яна выкладае матэматыку. Гэта чалавек, улюбёны ў свой прадмет. Кожны год вучні Вольгі Рыгораўны займаюць прызавыя месцы на раённых алімпіядах па матэматыцы і годна прадстаўляюць гімназію на алімпіядах у вобласці.

У пачатковых класах праходзіць апрабацыю мадэль сістэмы школьна-сямейнага выхавання "Арыенцір". Па гэтай мадэлі працуюць настаўніцы Валянціна Сцяпанаўна Сцяпурка і Таццяна Іванаўна Гандзюк. І ўжо назапашаным вопытам яны шчодра дзеляцца з усімі настаўнікамі.

Калегі разам абмяркоўваюць арганізацыю гімназічных калектыўных творчых спраў і заахвочваюць бацькоў прымаць у іх удзел.

Напярэдадні светлага, радаснага Дня 8 Сакавіка хочацца праз нашу педагагічную газету павіншаваць усіх жанчын-педагогаў Белаазёрскай гімназіі са святам, пажадаць ім натхнення ў працы, вялікай павагі і любові да дзяцей, радасці ў жыцці.

Іван АСКІРКА.

НА ЗДЫМКАХ: настаўніца матэматыкі вышэйшай катэгорыі Вольга Рыгораўна Левашэвіч з пераможцам абласной алімпіяды па матэматыцы, вучнем 8 "Б" класа Андрэем Быком; дырэктар музея, настаўніца гісторыі Святлана Аляксееўна Дземідовіч і вучні-экскурсаводы.

Фота аўтара.

г.Белаазёрск
Брэсцкай вобласці.

Беларускі дзяржаўны універсітэт

аб'яўляе

аб праўдзенні

"Дзён адчыненых дзвярэй"

"Дзень адчыненых дзвярэй" для абітурыентаў гістарычнага факультэта, факультэта журналістыкі, філалагічнага факультэта, факультэта міжнародных адносін, юрыдычнага факультэта, факультэта філасофіі і сацыяльных навук, факультэта кіравання і сацыяльных тэхналогій, Міжнароднага гуманітарнага інстытута адбудзецца 15 красавіка.

"Дзень адчыненых дзвярэй" для абітурыентаў механіка-матэматычнага факультэта, факультэта прыкладной матэматыкі, факультэта радыёфізікі і электронікі, фізічнага факультэта, хімічнага факультэта, біялагічнага факультэта, геаграфічнага факультэта, факультэта фундаментальнай і альтэрнатыўнай медыцыны, эканамічнага факультэта, факультэта менеджменту нерухомай маёмасці, Юрыдычнага каледжа адбудзецца 22 красавіка.

Пачатак мерапрыемстваў "Дзён адчыненых дзвярэй" у 14 гадзін у актавай зале галоўнага корпуса (пр-т Ф. Скарыны, 4). Тэлефон для даведак – 226-59-51.

Прыёмная камісія

Фотарэпартаж

Ружы з... бульбы

Паклікаць бы да гэтага стала Тосю Кісліцыну. Памятаеце галоўную гераіню знакамітай кінастужкі "Дзяўчаты" ў выкананні Надзеі Румянцавай? Паварыха заўзята даказвае галоўную ролю бульбы ў кухарскай справе і з захапленнем пералічвае на пальцах бульбяныя стравы: "Бульба вараная, бульба смажаная, бульба-фры, бульба-пай"...

Эх, не далічылася дзяўчынка. Не хапіла фантазіі маладому спецыялісту! А яно і не дзіўна. Тут нават масцітыя майстры схібілі. Яны доўга разглядвалі прадстаўленыя вырабы, адкрыўшы пры гэтым рот ці то ад здзіўлення, ці то ад жадання паспытаць. І ў першую чаргу... каляровыя букеты. Ганарлівыя ружы, зграбныя нарцысы, пяшчотныя фіялкі, задумлівыя лілеі былі зроблены... са звычайнай бульбы.

Якія хочаш чапляй акуляры, а ніяк не адрозніш гэтыя кветкі ад сапраўдных. Такія свежыя, яркія, нават з кропелькамі расы, яны заварожваюць позірк кожнага наведвальніка.

А на выстаўку сабраліся і навучэнцы, і майстры вытворчага навучання мінскага вучылішча № 38 перапрацоўчай прамысловасці.

Выраблядь такія цуды будучыя кухары вучацца ўжо на першым курсе. Але цуд цудам, а пальцы добра пакруціш, пакуль выражаш пялёсткі. Колер падабраць - таксама няпростая справа. Ужо потым рабі сцябло, лісце і можаш ставіць кветку ў вазу.

Майстры кухарскай справы Алена Іванаўна Максіменка, Таццяна Уладзіміраўна Каспарэвіч, Алена Іванаўна Палтаран, Людміла Іванаўна Рудзько працуюць ва ўстанове ўжо даўно, таму набілі руку як след.

А гэта вельмі важна для прафесіі повара. Прафесійныя навыкі набываюцца пры нарэзцы прадуктаў. Не так і проста, напрыклад, нарэзаць лустачкі хлеба альбо кавалкі мяса аднаго памеру і таўшчыні. Хто рэзаў, той ведае. А пра выразанне - увогуле асобная размова. Менавіта ў кухарскай справе яно лічыцца пікам прафесійнага майстэрства.

Гэта і праверылі педагогі ў сваіх выхаванцаў падчас выстаўкі агародніны. І калі з задавальненнем прынялі бульбяныя букеты ў падарунак на свята - значыць праверка задаволіла.

Ала КЛЮЙКО.

НА ЗДЫМКАХ: майстры вытворчага навучання фарміруюць букеты з агародніны. Адзін з іх ужо ўпрыгожвае святочны стол.

Правила приема в Лицей БГУ (2002 г.)

В Лицей БГУ принимаются учащиеся, проживающие на территории Беларуси и закончившие в текущем году 9 классов общеобразовательной школы, для продолжения обучения в 10 – 11 классах по следующим специальностям: **физика, математика, химия, химия и биология, русская и белорусская филология, история и обществоведение.** Набор в лицей происходит путем проведения **общеобразовательного теста (письменно) и конкурсных вступительных экзаменов с 15. 06 по 22. 06.2002 г.**

Порядок проведения экзаменов:

Общеобразовательный тест проводится перед экзаменами. Тест оценивается зачет/незачет. Абитуриенты, получившие незачет, не допускаются к сдаче экзаменов.

Перечень экзаменов по специальностям:

физика: физика (письменно), математика (письменно), физика (устно с письменным заданием);

математика: математика (письменно), физика (письменно), математика (устно);

химия: химия (письменно), математика (письменно), химия (устно);

химия-биология: химия (письменно), математика (письменно), биология (устно с письм. заданием);

русская и белорусская филология: русский язык (диктант), белорусский язык и литература (письменный тест), русская литература (устно);

история и обществоведение: всемирная история /новейшее время/ (письменный тест), белорусский язык или русский язык (диктант), история Беларуси (устно). О своем выборе экзамена (русский или белорусский диктант) абитуриент сообщает при подаче документов. Абитуриенты, получившие оценку "2", к сдаче последующих экзаменов не допускаются.

Без вступительных экзаменов в Лицей принимаются:

победители Республиканской олимпиады по следующим предметам:

- *в математический класс* – по математике (дипломы I, II, III степеней), по информатике (дипломы I степени);
- *в физический класс*– по физике (дипломы I, II степени);
- *в химический класс* – по химии (дипломы I, II степени);
- *в химико-биологический класс* – по химии и биологии (дипломы I степени);
- *в филологический класс* – по русскому или белорусскому языку (дипломы I, II степени);
- *в исторический класс* – по истории (дипломы I степени);
- победители Республиканской олимпиады "Абитуриент Лицея" (проводится в апреле-мае).

Освобождаются от письменного экзамена (по биологии - от устного) с выставлением оценки "5":

- победители Республиканской олимпиады по истории (дипломы II, III степени) – в исторический класс; химии и биологии (дипломы II, III степени) – в химико-биологический класс; русской и белорусской филологии (диплом III степени) – в филологический класс;

химии (диплом III степени) – в химический класс; физике (диплом III степени) – в физический класс;

- призеры открытых Республиканских олимпиад "Абитуриент Лицея-2002". Общеобразовательный тест и остальные экзамены сдаются на общем основании.

* "Победители Республиканской олимпиады по информатике (дипломы II, III степени), поступающие в математический класс, получившие зачет по общеобразовательному тесту, сдают экзамен по математике (письменно). При получении оценки "4" и выше они зачисляются вне конкурса, при получении оценки "3" или "3,5" – сдают остальные экзамены и участвуют в общем конкурсе.

Победители Республиканской олимпиады по предметам, не являющимся профилирующими на данную специальность, сдают экзамены и участвуют в общем конкурсе с получением одного дополнительного балла.

Документы принимаются с 13 мая по 10 июня 2002г.

Для участия в экзаменах необходимы следующие документы:

заявление на имя директора, медицинская справка (форма 086/у), 6 фотографий 3x4, выписка об оценках за 1 – 3 четверти 9 класса.

На время сдачи экзаменов общежитие не предоставляется.

Обучение в Лицее бесплатное. Существует также платная форма обучения на договорной основе.

Выпускники Лицея 2001 года, имеющие аттестат без троек, пользуются льготами медалистов общеобразовательных школ при поступлении в БГУ.

В Лицее также существует такая форма платного обучения, как подготовительные курсы "Вечерний Лицей" для учащихся 8 – 9 классов для углубленного изучения отдельных предметов.

Наш адрес: **220030, г. Минск, ул. Ульяновская, 8. Тел. 209-56-19,209-56-11,209-56-13.**

Олимпиада "Абитуриент Лицея БГУ-2002"

Учебно-образовательное учреждение "Лицей БГУ"

проводит олимпиады по следующим дисциплинам:

белорусский язык, русский язык, математика, физика, химия.

Победители олимпиады "Абитуриент Лицея БГУ-2002" имеют право зачисления в 10 класс лицея БГУ без вступительных экзаменов на соответствующие специальности. В олимпиадах могут принимать участие учащиеся 9-х классов средних школ.

Предмет	Дата, время, I тур
Белорусский язык	7 апреля, 10.00
Русский язык	7 апреля, 10.00
Химия	14 апреля, 10.00
Математика	21 апреля, 10.00
Физика	12 мая, 10.00

Первый тур олимпиады по всем предметам будет проводиться в здании химического факультета БГУ по адресу: г. Минск, ул. Ленинградская, 14. Дата, место и время проведения второго тура будут сообщены после проведения первого тура.

Регистрация участников начинается за час до начала олимпиады.

Участникам необходимо иметь при себе: справку из школ, с наклеенной фотографией, заверенную школьной печатью, о том, что предъявитель является учащимся 9-го класса; ручку, тетрадь (12 листов), 5000 рублей (организационный взнос).

*Желающим принять участие в олимпиаде необходимо подать заявку по телефонам в Минске: 209-56-19, 209-56-11, 209-56-13 с 10.00 до 17.00, а также по адресу: 220030, ул. Ульяновская, 8, каб. 100, "Олимпиада". В заявке необходимо указать предмет, фамилию, имя, город, номер школы.

Приём заявок по телефону или в письменной форме прекращается за 1 день до проведения I тура.

Жаночы клуб

Заўсёды ў форме,

альбо Прыгажосць патрабуе....

Што робіць жанчына, калі сведкамі лішніх кілаграмаў становяцца не толькі вагі, але і людзі?.. Не памылюся, калі скажу: большасць абвяшчае сабе з заўтрашняга дня (з панядзелка, з наступнага месяца, пасля дожджыку ў чацвер і г.д.) заняцца аэробікай, пахадзіць у трэнажорную залу ці басейн, зарадку зрабіць у рэшце рэшт. Але надыходзіць той самы дзень (панядзелак, месяц...) - і грандыёзныя планы патанаюць у незлічонай колькасці праблем, а то і самая звычайная лянота. Сітуацыя знаёмая? Значыць, прыйшоў час лячыць "хваробу". Тым больш, калі вы - жанчына-педагог. Настаўніца або выхавацельніца нават сваім знешнім выглядам мае магчымасць фарміраваць эстэтычны густ дзяцей. Значыць, варта глянуць у люстэрка "з адкрытымі вачыма" і, нягледзячы ні на якія перашкоды, заняцца сабой.

З мэтай даць нашым чытачкам (а, можа, і чытачам) як мага больш поўнае ўяўленне пра даведзеныя спосабы прывядзення сябе ў форму мне давялося пракансультавацца з некаторымі спецыялістамі, пагартаць такія-сякія дапаможнікі і брашуры, пагутарыць з наведвальнікамі фітнес-клубаў, а таксама прыгадаць уласны вопыт (ваша пакорная слуга на ўласным целе "апрабіравала" заняткі шэйпінгам і аэробікай). І вось што ў мяне атрымалася.

Аэробіка

Сутнасць метаду ў тым, што асноўная нагрузка кладзецца на буйныя групы мышцаў, а таксама на звязкі. Пры гэтым самі заняткі вельмі нагадваюць танец, бо прадугледжаныя праграмай рухі выконваюцца пад рытмічную музыку.

На сённяшні налічваецца амаль чатыры дзесяткі відаў аэробікі. У нашай краіне, напрыклад, больш распаўсюджаная стэп-аэробіка. Яна ўяўляе сабой хадзьбу на спецыяльную падстаўку і назад. Аэробіка тай-бо – гэта нешта накшталт бокса пад музыку, фітбол – комплекс практыкаванняў з мячом, гідрааэробіка (сустракаецца яшчэ пад назвай аквааэробіка) прадугледжвае заняткі ў басейне, слайд – слізганне па спецыяльнаму пакрыццю і інш.

Аэробіка – аптымальны варыянт для камунікабельных, энергічных людзей.

Спецыялісты раяць:

Інтэнсіўнасць нагрузкі пры занятках аэробікай можа быць рознай. Калі вы пачатковец, дык вам лепш прытрымлівацца мінімальнай нагрузкі. Толькі праз паўгода рэгулярных заняткаў можна пераходзіць да сярэдняй нагрузкі. Ну, а высокая рэкамендавана галоўным чынам толькі для прафесіяналаў. І калі вы ўжо цвёрда вызначылі, што аэробіка для вас – тое, што трэба, не імкніцеся адразу дасягнуць уяўных вышынь: вы займаецеся дзеля ўласнага здароўя і знешняга выгляду, а не спрабуеце паставіць рэкорд.

Медыкі не раяць такія заняткі тым, у каго ёсць захворванні апорна-рухальнай сістэмы, асабліва астэахандрозы і астэаартрозы – нагрузка на суставы будзе для вас занадта вялікай. Майце на ўвазе, што можна нанесці шкоду пазваночніку, займаючыся без спецыяльнага спартыўнага абутку, ні ў якім разе не спрабуйце абысціся тоўстымі шкарпэткамі. Таксама не рэкамендуецца аэробіка людзям з захворваннямі сэрца, з залішняй вагой цела, тым, хто мае варыкозную хваробу або схільны да яе. Існуюць супрацьпаказанні для цяжарных жанчын.

Шэйпінг

Калі раней аэробіка практычна не мела канкурэнтаў, дык сёння ёй даводзіцца дзяліць жадаючых удасканаліць сябе з шэйпінгам.

Тэрмін "шэйпінг" з'явіўся ў 1987 годзе. Так назвалі новы спосаб трэніровак, накіраваны на змяненне формаў цела чалавека. З'яўленню новага метаду папярэднічалі навуковыя даследаванні, праведзеныя групай расійскіх вучоных пад кіраўніцтвам Ілля Прохарцава. У выніку навінка атрымала станоўчае заключэнне Маскоўскага медінстытута імя Сечанава.

Шэйпінг уяўляе сабой фізічныя практыкаванні ў спецыяльнай паслядоўнасці (і пад спецыяльна падабраную музыку), якія ўздзейнічаюць на разнастайныя групы мышцаў.

Найбольш распаўсюджаны класічны шэйпінг – для прадстаўніц слабага полу ад 15 да 55 гадоў. Існуюць таксама спецыяльныя праграмы для мужчын, для асоб састарэлага ўзросту, для цяжарных, праграма "Здаровая спіна" (для дзяцей з захворваннямі апорна-рухальнага апарата) і г.д. Але трэба адзначыць, што ў Беларусі адхіленні ад "класікі" сустракаюцца зусім рэдка.

Спецыялісты раяць:

Перш чым прыступіць да заняткаў, атрымайце кансультацыю і дазвол урача, бо нагрузка пры занятках шэйпінгам – дастаткова вялікая. Не рэкамендуецца шэйпінг (калі гэта не спецпраграма) цяжарным жанчынам, а таксама падлеткам, нават пры залішняй вазе. Медыкі сцвярджаюць, што актыўная гарманальная перабудова ў маладым арганізме можа справакаваць адваротны эфект.

Каланэтык

Адна з самых папулярных сёння сістэм практыкаванняў – "каланэтык" – была створана амерыканскім урачом Калан Пінкні, якая сцвярджала, што пасля дзесяці трэніровак вы маладзееце, як мінімум, на дзесяць гадоў.

Каланэтык можна назваць "статычнай гімнастыкай": ніякіх скокаў, рэзкіх рухаў, тупату... Уся нагрузка ў тым выпадку – на глыбокія мышцы. Дастаткова ў пэўнай позе напружыць тую ці іншую групу мышцаў і затрымацца ў такім становішчы на 1–1,5 (у залежнасці ад стану здароўя, фізічнай падрыхтоўкі, узросту) хвіліны. Дыханне абавязкова павінна быць спакойным. Калі яго рытм збіваецца, рэкамендуецца крыху адпачыць. Пры такіх занятках музыку лепш не выкарыстоўваць, інакш вы міжволі пачняце рухацца ў такт ёй.

Як канстатуюць прыхільнікі метаду, у каланэтыка ёсць шэраг пераваг перад шэйпінгам і аэробікай. Гэта звядзенне да мінімуму верагоднасці пашкоджанняў, да таго ж, узрастае хуткасць абмену рэчываў у мышачнай масе, што дазваляе паскорыць зніжэнне вагі, а таксама раўнамернае развіццё мышцаў і г.д.

Спецыялісты раяць:

Пры выкарыстанні метаду "каланэтык" амаль поўнасцю адсутнічаюць супрацьпаказанні, выключэнне складаюць толькі некаторыя практыкаванні на ўмацаванне брушнога прэса. Каланэтык часам "назначаюць" хворым на астэахандроз, людзям, якія адчуваюць болі ў шыі і паясніцы.

Так што, мілыя дамы, выбірайце, які з метадаў вам больш даспадобы, і прыступайце да справы, бо прыгажосць патрабуе...

Наталля АЛЁХІНА.

Гімнастыка і здароўе

Гэтая "схаваная" гімнастыка дапаможа вам стаць стройнай. Яна адніме ў вас роўна пяць хвілін, але рабіць яе трэба кожную гадзіну. Гэта вельмі проста: бо практыкаванні можна выконваць пры хадзьбе, на рабочым месцы, за кухонным сталом - дзе заўгодна. Ужо праз тыдзень вы заўважыце, як падцягнуліся мышцы, а стрэлка вагаў пачала рухацца ў адваротны бок. Такім чынам, прыступаем да заняткаў.

1. Ступні ног поўнасцю дакранаюцца зямлі. Падымайце і апускайце пяткі - 40 разоў.

2. Падымайце і апускайце наскі - 40 разоў.

3. Павольна ўцягвайце сценку жывата на выдыху, па ўдыху - выцягвайце ў першапачатковы стан.

4. Пры прамой спіне зрушвайце лапаткі да пазваночніка - 40 разоў. Сачыце, каб плечы не рухаліся.

5. Рукі развядзіце ў розныя бакі на ўзроўні плеч. Сціскайце і расціскайце кулакі. Таксама 40 разоў.

6. Павароты галавы на 90° улева, потым направа - 40 разоў.

7. Выцягванне падбародка ўперад - 40 разоў.

Ала ШАЎЦОВА.

У падарунак - колеус

Напярэдадні любога свята вас пачынае хваляваць думка - што падараваць прыемнаму для вас чалавеку? Сто першы дэзадарант, дваццатую губную памаду альбо дзесятыя... Дык, можа, ужо прыйшоў час выбраць нейкі нетрадыцыйны падарунак, які вабіць вока, прыносіць радасць, а ўжо памаду купім самі.

У апошні час усё больш папулярнымі становяцца ў якасці падарунка пакаёвыя кветкі. Пры правільным доглядзе яны будуць радаваць вас некалькі гадоў. Але перш чым купляць кветку, пацікаўцеся густамі яе будучага гаспадара. Нехта лічыць, што самая лепшая кветка – зялёная, бо яна круглы год будзе выглядаць свежа і прыгожа. Нехта больш любіць цвітучыя кветкі – фуксіі, бягоніі, азалеі. Гэта па-першае. А, па-другое, для кожнага віду кветак павінны быць свае, асаблівыя ўмовы росту. Тое, што добра расце на паўднёвым акне, на паўночным стане толькі засмучаць яе гаспадара.

Таму нялішне будзе пацікавіцца думкай спецыялістаў, якія параяць вам, якая кветка больш за ўсё падыходзіць для тых або іншых умоў.

Падабраць расліны для паўднёвых вокнаў – лепш за ўсё. Хоць, падкрэслім, позняй вясной і летам іх неабходна прыцямняць. Усё багацце флоры на выбар – азалея, ахіменес, бальзамін, алеандр, гартэнзія, а таксама расліны са стракатым лісцем – колеус, кодзеум, кардзіліна. Не баяцца сонечнага святла і ўраджэнцы пустынь – кактусы і сукуленты (расліны з мясістым лісцем).

А вось выбар для паўночных вокнаў – значна меншы. І тым не менш тут будуць добра расці хваёвыя (кіпарысавыя, араукарыя, туя, крыптамерыя). Камфортна адчуваюць сабе на паўночным акне розныя віды папаратнікаў – пцерыс, адыянтум, нефралепсіс, плацыцэрыум. З цвітучых раслін на паўночным акне можна размясціць фуксію, клівію, глаксінію, сепнолію (узумбарскую фіялку).

Вядома, усе вышэйпералічаныя расліны будуць расці пры правільным доглядзе. Тут, заўважу, ёсць адна акалічнасць, узятая з уласнага вопыту і з вопыту маіх сябровак. Па-першае, пакупны грунт у чыстым выглядзе пажадана змяшаць з пяском, гравіем, дзернавой зямлёй. Бо не ўсе расліны любяць тлустую зямлю. Па-другое, трэба строга вытрымліваць нормы падкормкі раслін. Калі, напрыклад, на 2 літры вады трэба ўзяць адзін каўпачок угнаенняў, дык не трэба браць два альбо тры. Акрамя таго, ёсць угнаенні для цвітучых раслін і зялёных. Калі вы пераблытаеце, то гэта не значыць, што ўсё загублена, але лепш кожнае ўгнаенне выкарыстоўваць па прамым прызначэнні.

І колькі слоў пра рэжым пакаёвых раслін у сакавіку. Паліў па-ранейшаму асцярожны, таму што па начах падаконнік застаецца халодным. Падкормка – для большасці раслін адзін раз у два тыдні. Калі надвор'е ў сакавіку не вельмі халоднае, можна заняцца перасаджваннем раслін. Прычым рабіць гэта трэба асцярожна, браць расліну са старога гаршка разам з земляным комам, а не цягнуць за вярхушку. Калі робіце перасадку клубневай расліны, усе старыя корні трэба абарваць – у свежым грунце клубень хутка пусціць новыя.

Увогуле, калі хто вырашыў заняцца развядзеннем раслін упершыню, ёсць два шляхі – вырасціць іх з чаранкоў, лістоў, клубняў, узятых у сяброў і знаёмых альбо купіць іх у кветкавай краме. Пры добрым доглядзе вас парадуюць і першыя, і другія.

Ала ШАЎЦОВА.

Святкаваць дык святкаваць!

Каб не "пракалоцца" і не "сапсаваць карціну" ў адказнай сітуацыі

Акрамя таго, што "святочная праграма" падразумявае радасць ад сустрэчы з блізкімі, гастранамічна-забаўляльныя мерапрыемствы, дый увогуле "вясялосці поўныя косці", свята ўсё ж такі – справа адказная і сур'ёзная. Ёсць нават цэлая навука пра яго арганізацыю і правядзенне.

Вядома, можна сабрацца вузкім колам сяброў і "трэснуць" па-свойску: тое нават бывае асабліва прыемна. Але сённяшнія парады-напаміны – хутчэй, для тых, хто хоча "трэснуць" "на ўзроўні" – інакш кажучы, не ўдарыць тварам у бруд.

"Нумар праграмы" гасцявы

◆Дамоў прынята запрашаць людзей даволі блізкіх (астатніх – у рэстаран). Лепш не зваць да сябе тых, хто займае значна вышэйшае службовае ці сацыяльнае становішча, калі яны – не вашы блізкія сябры.

◆"Жалезна" трэба памятаць, што нельга прыходзіць у госці загадзя. Можна нават прыпазніцца хвілін на 5, каб даць гаспадарам магчымасць дарабіць нешта. Калі ж вы – у ролі гаспадара, дык усё ж такі майце на ўвазе, што хтосьці можа і не ведаць гэтага. Таму хвілін за 20–30 да прызначанага часу добра б ужо быць апранутым і гатовым сустракаць гасцей.

◆Не запрашайце больш чалавека, які ўжо двойчы адмовіўся прыйсці да вас.

◆Калі вы прадбачыце, што госці прыйдуць з кветкамі, пастаўце загадзя на "пачэснае" месца некалькі ваз з вадой. Тое будзе вельмі, скажам, элегантна з вашага боку.

◆Калі ёсць свойскія жывёлы, іх трэба зачыніць у асобным пакоі.

◆Тапачкі гасцям звычайна не прапаноўваюць – тое негігіенічна. Калі не ўзялі зменны абутак, дык няхай тады застаюцца ў тым, у чым прыйшлі.

◆Калі вас запрашаюць у госці, ніколі не пытайцеся: "А хто яшчэ там будзе?"

◆Не аглядайце дом ці кватэру самі, калі гаспадар не прапануе вам таго зрабіць.

◆Калі муж (ці жонка) раптам вырашыў пайсці дамоў, другой палове трэба не абмяркоўваць тое пры ўсіх, а моўчкі пайсці разам.

"Нумар праграмы" падарункавы

◆Кветкі, цукеркі ў прыгожай упакоўцы, кнігі, пісьмовыя прылады, розныя вырабы са шкла, керамікі, крышталю, срэбра – тое, што можна дарыць практычна заўсёды і ўсім.

◆Кіраўніку можна будзе падарыць, напрыклад, пісьмовы прыбор, гравюру ці карціну, кнігі, мастацкі альбом і г.д.

◆Нешта кшталту гальштукаў, духоў, кашуль можна дарыць толькі самым блізкім людзям.

◆Ювелірныя вырабы (золата) дораць у асаблівых выпадках (у выпадку заручын, прапановы – абавязкова).

◆"Арыгінальныя" падарункі – лямпу-газнічку, напрыклад, ці якія статуэткі лепш дарыць калекцыянерам.

◆Тым, у каго "ўсё ёсць", звычайна дораць дарагія алкагольныя напоі, арыгінальныя ласункі.

◆Перад тым як дарыць кветкі, трэба зняць з іх упакоўку, калі яна – не дэкаратыўнае ўпрыгожанне. Кветкі аддаюць левай рукой, а правую пакідаюць свабоднай для поціску рук.

◆Непатрэбную вам сумку, гальштук, хусцінку ці яшчэ што можна падарыць (ці дакладней – аддаць) толькі сваякам, прычым без нагоды. Калі ж падарунак прымеркаваны да якойсьці падзеі, дык ён абавязкова павінен быць новым.

"Нумар праграмы" застольны

◆Святочны стол без абруса – увогуле недарэчнасць нейкая. Белыя абрусы лічацца сталовымі. Калі выпадак, з нагоды якога вы сабраліся, больш-менш урачысты ці афіцыйны, лепш выкарыстоўваць белы абрус. Каляровыя абрусы – звычайна чайныя. Хоць, калі свята сямейнае, без асаблівых забабахаў, дык сыдуць і апошнія. Абрус павінен звешвацца са стала сантыметраў гэтак на 20–30.

◆Для прыстойнага "зборышча" тканыя сурвэткі на застоллі – абавязковы атрыбут. Іх таксама нядрэнна было б старанна адпрасаваць, зусім цудоўна – крыху падкрухмаліць і прыгожа скласці. І не ўздумайце выціраць такой сурвэткай рукі ці рот – для гэтага ёсць папяровыя. А тканая – каб раскласці яе на каленях (а не запіхваць за каўнер), каб, калі што, не запэцкаць адзенне. Сурвэтка для банкетнага стала – 64х64 сантыметры, для чайнага – 35х35. Яны павінны падыходзіць па колеры да абруса.

◆Звычайны банкетны набор страў такі: суп ці закускі, рыбная страва; галоўная страва – смажаніна ці дзічына з гарнірам; салат; дэсерт; кава.

◆Раскладваць страву на талеркі трэба толькі на вачах у гасцей.

◆Сталовыя прыборы можна браць толькі за ручкі.

◆Калі падаеш кубак ці шклянку, нельга дакранацца да краёў пасудзіны.

◆Сподак пад кубкам абавязкова павінен быць сухім.

◆Калі каву падаюць у чайных кубках, дык напаўняць кубак трэба на тры чвэрці.

◆Белае віно наліваюць на тры чвэрці келіха, а чырвонае – на дзве трэці. Для слабых він выкарыстоўваюць вялікія келіхі.

◆Адкрыўшы бутэльку, гаспадар спачатку налівае крыху віна ў свой келіх, потым напаўняе келіхі гасцей і ў апошнюю чаргу далівае свой.

◆Перад падачай на стол белае віна павінна быць 8–12°С, шыпучае і шампанскае – 6–8°С, чырвонае – 16–18°С.

◆Белыя віны добра падыходзяць да закусак, лёгкай ежы з мяса і рыбы, салатаў, крабаў, садавіны.

◆Вараную цяляціну ці курынае мяса сервіруюць з белым ці ружовым віном. Іншыя мясныя стравы, сыр – з чырвоным.

◆Гарэлка, віскі падыходзяць да салёных, вострых, тлустых страў.

◆Каньяк, лікёр – нязменная прыналежнасць кававага стала. Дарэчы, каньяк нельга ставіць у халадзільнік. Яго п'юць маленькімі глыткамі, саграваючы келіх у руцэ, каб лепш адчуваць водар.

◆Добра, калі дэсерт будзе менш салодкім, чым віно, якім яго запіваюць. Гэта можа быць напаўсалодкае, салодкае віно, лікёр, шампанскае.

На сёння, напэўна, хопіць. Ашаламляйце ўсіх сваёй вытанчанасцю, тактоўнасцю, дасведчанасцю. Святкуйце на здароўе!

Вольга ЗАЙКІНА.

Смачна есці

Заўтра ў нашых жанчын - свята. Магчыма, нехта паспрабуе паставіць на святочны стол стравы, прыгатаваныя па нашых рэцэптах. А магчыма, гэтыя стравы прыгатуе ваш сын альбо муж? І дапамога на кухні стане для яго звычайнай справай не толькі ў Дзень 8 Сакавіка.

Рулет са свініны з грыбамі

1 кг мякаці свініны, 30 г сушаных грыбоў, 3 морквы, 4 цыбуліны, 1–2 яйкі, 2 ст. лыжкі жывёльнага тлушчу.

Мякаці свініны надаць форму прамавугольнага пласта таўшчынёй 0,5–1 см, адбіць, пасаліць, папярчыць.

Прыгатаванне фаршу. Цыбулю і моркву нарэзаць дробнымі кавалачкамі і спасераваць. Змяшаць пасераваную гародніну з варанымі, нарэзанымі кавалачкамі, грыбамі, сырымі яйкамі, дадаць соль, перац.

На падрыхтаваны пласт свініны пакласці фарш, згарнуць у выглядзе рулета, перавязаць шпагатам і варыць у булёне да гатоўнасці 1,5–2 гадзіны. Астудзіць пад лёгкім цяжарам. Перад падачай на стол нарэзаць тонкімі скрылёчкамі, аформіць свежай і кансерваванай гароднінай.

Закуска "Сонейка"

2 лімоны (невялікія), 150 г расійскага сыру (можна іншага), 2 ст. лыжкі цукру.

Лімоны апарыць кіпнем, нарэзаць тонкімі кружочкамі, абмакнуць з двух бакоў у цукар і пакласці на квадратны скрылёк сыру (квадрацік сыру павінен быць менш за кружочак лімона). Зверху закрыць другім квадрацікам сыру. У кожны "бутэрброд" уваткнуць пластмасавую шпажку.

Падаць на блюдзе.

Пячэнне "8 Сакавіка"

500 г мукі, 250 г масла, 250 г цукровай пудры ці цукру, 4 яйкі, 1 г ваніліну, 100 г цукатаў, 70 г арэхаў, 1 г соды, 2г фруктовай эсенцыі.

Масла размяць, змяшаць з цукровай пудрай, яйкамі (2 шт.), содай, мукой, ванілінам, усё перамяшаць да ўтварэння цеста сярэдняй гушчыні. Раскатанае цеста нарэзаць на палоскі таўшчынёй 3–4 мм.

Арэхі падсушыць, прапусціць праз мясарубку, змяшаць з двума сырымі яйкамі. На частку палосак пакласці здробненыя арэхі, перамяшаныя з яйкам, на астатнія – дробна нарэзаныя цукаты, згарнуць палоскі ў трубачкі, укласці па 2 побач (адну з арэхавай начынкай, другую – з цукатамі) шчыльна, каб яны пры выпечцы склеіліся. Змазаць узбітым яйкам і выпякаць пры тэмпературы 180–200°С.

Астуджаныя вырабы разрэзаць упоперак, так, каб на лініі разрэзу атрымалася лічба "8".

Падрыхтавала Аліна ЯНКОЎСКАЯ.

Тэлепраграма

ПАНЯДЗЕЛАК, 11 САКАВІКА
БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.40. Навіны.
06.10, 07.10, 08.10 Добрай раніцы, Беларусь!
09.10, 17.00 "Сышчыкі". Серыял.
10.05 Арсенал.
10.30 Тэлебарометр.
11.00, 21.50 "Сямейныя вузы". Серыял.
12.20 "Спявай, душа!"
12.45 Мультфільмы.
13.10 Дэтэктыў "Разарванае кола".
14.40 Дак. серыял "Скарбы сусветнай культуры".
15.20 Серыял "Жулі Ляско".
18.30 Зона Ікс.
18.40 Фільм "Прынц жамчужнага вострава". Францыя.
20.15 "Дзелавыя людзі". Відэафільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
22.45 Стадыён.
23.10 Планета "АРТ".
00.00 Камедыя "ДМБ-2" Расія.

ГРТ

16.00 Вялікае мыццё.
17.00 Навіны.
17.25 "З лёгкай парай!"
18.00 Чакай мяне.
19.00 "Народ супраць".
20.00 "Час".
20.35 "Забойная сіла-2. Дачны сезон".
21.45 Фільм "Амерыканская трагедыя. Нашы".
22.30 Начны "Час".
23.00 "На футболе".
23.30 "Начная змена".

РАСІЯ

16.00, 19.00 Весткі.
16.20 Фільм "Чужыя тут не ходзяць".
17.50 "Камісар Рэкс". Серыял.
18.50 "Добрай ночы, малышы!"
19.35, 22.20 Весткі-Масква.
19.55 Серыял "Трое супраць усіх".
20.50 Дэтэктыў "Пуаро Агаты Крысці. Знікненне пана Давенхайма". Вялікабрытанія.
22.00 Весткі-Падрабязнасці.
22.30 Дзяжурная часць.
22.45 Фільм "Аварыя - дачка мента".

КУЛЬТУРА

09.00 Пакахаў я цябе, мая радасць...
09.40, 16.35 "Бені Гудман у СССР", "Трамвай ідзе па горадзе". Дак. фільмы.
10.20 "Цвецік-сяміцвецік". Мультфільм.
10.45 "Сферы".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фафалем.
12.00 "Анталогія аднаго верша".
12.05 Жывое дрэва рамёстваў.
12.15 "Цесныя вароты".
12.30 Расійская чыгунка.
13.00 "Культурная рэвалюцыя".
13.55 "Яркасць", "Ноні і Алекс". Маст. фільмы.
15.10 "Навальнічныя камяні". Серыял.
15.35 "Дзюймовачка". Мультфільм.
16.05 Alma mater.
17.50 "Мой Эрмітаж".
18.15 "Страсці па-італьянску". Серыял.
19.10 Вячэрняя казка.
19.20 "Памінальная малітва". Спектакль.
22.30 Ад кінаавангарда да відэарту.

НТБ

07.00, 07.30, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
07.10, 07.35 Раніца на НТБ.
07.50 Серыял "Агент нацыянальнай бяспекі-III".
09.25 Надоечы.
10.35 Лялькі.
11.20 Камедыя "Жанчын крыўдзіць не рэкамендуецца".
13.20 "Прынцып "Даміно".
14.40, 17.35 Крымінал.
15.30 Серыял "Дасье дэтэктыва Дуброўскага".
16.40 Сквапнасць.
18.30 Герой дня.
18.50 Серыял "Грамадзянін начальнік".
19.55 Серыял "Дальнабойшчыкі".
21.55 Серыял "Хуткая дапамога-II".
23.25 Гардон.

СТБ

06.00, 16.30 "Паўэр рэйнджэрс, або Магутныя рэйнджэры". Серыял.
06.30, 16.05 "Нячысцік". Мультсерыял.
07.00 "168 гадзін Мінска".
08.00 "Віртуальны свет".
08.15, 23.15 Музыка на СТБ.
08.30 Баявік "Гарачыя хлопцы".
11.00, 00.45 "М1". Музпраграма.
11.30 "Дарма і Грэг". Серыял.
12.00, 15.00, 19.00, 23.00 "24 гадзіны".
12.15 "Калі ласка, паскардзіцца".
12.20, 22.40 "Арт-экспрэс".
12.45 "Вялікі выбух". Дак. фільм.
13.50 "Марш Турэцкага-2". Серыял.
15.15 "Пітэр Пэн". Мультсерыял.
15.40 "Жалезны чалавек". Мультсерыял.
16.55 "Чарцяня". Тэленавела.
18.00 Навіны СНД.
18.15 "Пакуль гарыць свечка..."
18.45 "Прэм'ер-парад "Сталічны".
18.50 "Тэма дня".
19.15 "Добры вечар, малы..."
19.30 Баявік "Аэрабос".
21.30 "Прыпынак па патрабаванню". Серыял.
23.25 Футбольны кур'ер.
00.05 Начны музканал.
00.30 Спартыўныя навіны.

АЎТОРАК, 12 САКАВІКА
БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

15.00, 18.00, 00.55 Навіны.
15.20 "Горац". Мультсерыял.
15.40 "Прыгоды Шэрлі Холмс". Серыял.
16.10 "Пяць цудаў".
16.20 "5х5".
17.00 Дак. фільм "У дэльце ракі Амазонкі".
18.20 Зона Ікс.
18.30 Час прафесіянала.
19.00 "Незвычайны падарунак". Маст. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.50 Трылер "Суседка". Германія.
23.25 Спорт-кур'ер.
23.35 "Народжаная рэвалюцыяй". Серыял.

ГРТ

08.00, 11.00, 17.00 Навіны.
08.15 Чакай мяне.
09.10 "З лёгкай парай!"
09.45 "Народ супраць".
10.35 "Бесталковыя нататкі".
10.50 Бібліяманія.
15.00 "Забойная сіла-2. Дачны сезон".
16.00 Вялікае мыццё.
17.25 Смехапанарама.
17.55 "Зямля кахання". Серыял.
19.00 "Слабае звяно".
20.00 Час.
20.35 "Забойная сіла-2. След бумеранга".
21.45 "У Расіі ўсё сакрэт... і нішто не тайна!"
22.30 Начны "Час".
23.00 Цывілізацыя.
23.30 "Начная змена".

РАСІЯ

08.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
08.10 "Селеста, заўсёды Селеста". Серыял.
08.45 Сямейныя навіны.
08.50 Экспертыза РТР.
09.00 Серыял "Востраў фантазій".
09.50 Дзяжурная часць.
10.20 "Санта-Барбара". Серыял.
16.20 Фільм "Чорныя берэты".
17.50 "Камісар Рэкс". Серыял.
18.50 "Добрай ночы, малышы!"
19.35, 22.20 Весткі-Масква.
19.55 Серыял "Трое супраць усіх".
20.50 Серыял "Людзі і цені".
22.00 Весткі-Падрабязнасці.
22.30 - 00.40 "Тэатр + ТБ".

КУЛЬТУРА

09.15 "Залаты п'едэстал".
09.40, 16.35 "Катастрофа 1929 года". Дак. фільм.
10.30 Усе суры Карана.
10.45 "У вашым доме".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.45 Разам з Фафалем.
12.00 "Перапынак". Мультфільм.
12.15 Чым жыве Расія.
12.30 Сцэнаграма.
13.00 "Настаўнік танцаў". Маст. фільм. Частка 1-я.
14.15 "Царыца муз і хараства".
15.10 "Навальнічныя камяні". Серыял.
15.35 Мультфільмы.
16.05 "Расійскі кур'ер".
17.50 "Палацавыя тайны".
18.15 "Страсці па-італьянску". Серыял.
19.10 Вячэрняя казка.
19.20 "У порце". Мультфільм.
19.35 "Партытуры не гараць".
20.00 "Цытатыт з жыцця".
20.45 "Генры Фул". Маст. фільм.

НТБ

07.00, 07.30, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.00 Сёння.
07.10, 07.35 Раніца на НТБ.
07.50, 18.50 Серыял "Грамадзянін начальнік".
09.20, 19.55 Серыял "Дальнабойшчыкі".
10.25 Служба выратавання.
11.20 Камедыя "Беражыце мужчын!"
13.20 "Прынцып "Даміно".
14.40, 17.35 Крымінал.
15.30 Серыял "Дасье дэтэктыва Дуброўскага".
16.45 Скваплнасць.
18.30 Герой дня.
21.55 Серыял "Хуткая дапамога-II".
23.25 Гардон.
00.50 Дзённік Лігі чэмпіёнаў.

СТБ

06.00, 16.30 "Паўэр рэйнджэрс, або Магутныя рэйнджэры". Серыял.
06.30, 16.05 "Нячысцік". Мультсерыял.
07.00, 15.40 "Жалезны чалавек". Мультсерыял.
07.30, 15.15 "Пітэр Пэн". Мультсерыял.
08.00, 18.50 "Тэма дня".
08.10, 23.30 "Віртуальны свет".
08.20, 18.45 "Прэм'ер-парад "Сталічны".
08.30 Баявік "Аэрабос".
10.45 "1/52". Спартыўны агляд.
11.00, 02.00 Спартыўныя навіны.
11.15, 18.00 Навіны СНД.
11.30 "Дарма і Грэг". Серыял.
12.00, 15.00, 19.00, 23.15 "24 гадзіны".
12.15 "Выпадковы сведка".
12.45 "Марш Турэцкага-2". Серыял.
13.45, 22.00 "Прыпынак па патрабаванню". Серыял.
16.55 "Чарцяня". Тэленавела.
18.15 "Дзень добры, доктар!"
18.30 "Партрэт у інтэр'еры".
19.15 "Добры вечар, малы..."
19.30, 02.15 "М1". Музпраграма.
20.00 Камедыя "Няўдачлівы папарацы".
23.40 "Аўтапанарама".
00.00 Драма "Бурапенныя дваццатыя".

Галоўны рэдактар Аляксандр Гайдук

ЗАСНАВАЛЬНІК — МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Рэгістрацыйны нумар 197.

НАШ АДРАС:
220034, МІНСК, ВУЛІЦА ЗАХАРАВА, 42.
Тэлефоны прыёмнай рэдакцыі: 36-91-42; намеснікаў галоўнага рэдактара — 36-90-63, 36-40-63; бухгалтэрыі — 36-53-22; рэкламы — 36-53-22; аддзелаў: школ — 36-43-62; праблем выхавання, навукі — 36-43-71, 36-90-63; інфармацыі — 36-43-71; ВНУ і тэхнікумаў — 36-44-25; прафтэхадукацыі, пісьмаў і сацыяльных праблем — 36-44-25; культуры — 36-41-55.
ФАКС: 36-53-22, bng@e-mail.ru

Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць свае прозвішча поўнасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт), асноўнае месца работы, зваротны адрас, нясуць адказнасць за дакладнасць фактаў і іншай інфармацыі.
Пісьмы, рукапісы, фотаздымкі і малюнкі не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Аб'явы могуць друкавацца не толькі на дзяржаўнай, але і на замежных мовах.

Меркаванне аўтараў публікацый не абавязкова адлюстроўвае пункт гледжання рэдакцыі.

Адказны дзяжурны Ала ШАЎЦОВА.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку», 220013. Мінск, праспект Ф.Скарыны, 79.
Аб'ём — два друкаваныя аркушы. Спосаб друку — афсетны. Фармат А2. Індэкс 63867.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12. Заказ № 1478
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Падпісана да друку 6.3.2002 г. у 18.10
Тыраж 30.000 экзэмпляраў.